žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | květen 2016 | číslo 4 | ročník 25

portrét

Pan Baroko

Univerzita Palackého v Olomouci

Genius loci…

Univerzita Palackého
v Olomouci

ABSOLVENTSKÉ SETKÁNÍ
9.–10. ZÁŘÍ 2016

Jedinečného setkání absolventů se zúčastní
Jiří Pavlica & Hradišťan, Leona Machálková
a mnoho dalších absolventů Univerzity Palackého.

Bohatý doprovodný program **od pátku 9. září**
do soboty 10. září po celé Olomouci.

Těšíme se na Vás!

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
ABSOLVENTSKÉ SETKÁNÍ 2016

Záštitu nad akcí převzali
primátor statutárního města Olomouce Antonín Staněk
a hejtman Olomouckého kraje Jiří Rozbořil.

www.absolventi.upol.cz

obsah

2 — Naučte se říkat všem šmejdům jasné NE!
6 — Je na univerzitě dobrovolnictví IN?
6 — Žurnalistika oslavila narozeniny
7 — Olomouc je podle studie přátelská k pohybu
7 — Fakulta zdravotnických věd slavnostně zahájila provoz v nových prostorách
8 — Pedagogická fakulta pořádá Dny vědy
8 — Lékařská fakulta otevřela špičkové výukové centrum Aesculap Akademie
9 — Právnická fakulta nabízí zahraničním studentům nový obor v anglickém jazyce
9 — Přednáškový cyklus Rudolfa Zahradníka hostil chemika Pavla Jungwirtha
10 — Vědci odhalili výjimečné rysy hlasu Freddieho Mercuryho
11 — Olomoucká telemedicína testuje na severu Evropy výhody domácí zdravotní péče „po síti"
12 — Vědci potvrdili dopady změn klimatu na ptáky v Evropě i USA
13 — Portrét – Pan Baroko Tomáš Hanzlík
16 — Úspěchy akademiků a studentů
19 — Jazykové okénko
20 — Kaleidoskop krátkých zpráv
22 — Aplikační centrum BALUO: stanice technické kontroly pro vaše tělo
24 — Fotostory – Olomoucký majáles UP
25 — Rozhovor s Jiřím Pavlicou: Učím se zachovávat rytmus
28 — Reportáž – Když v lavicích sedí dědové a babičky
30 — Doporučuji – co čte, poslouchá a sleduje akademická obec
32 — Stupkovo kvarteto slaví 35. narozeniny
33 — Zkušenost – S Fulbrightem do Kalifornie: Dávkování antibiotik na losangeleském kulturním mostě
35 — Absolvent – Monika Globa: Život je tanec
37 — Životní styl – Návrat do kondice: zbavte se kil v hlavě
38 — Odkaz – Býval to arzenál… Z minulosti olomoucké Tereziánské zbrojnice
39 — Zrcadlení finsky
40 — Univerzita v síti

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

Vážení kolegové, milí studenti a přátelé Univerzity Palackého,

letní číslo univerzitního Žurnálu přináší dva úhly pohledu na Univerzitu Palackého i její okolní dění: Podobu moderní, rozvíjející se instituce, kterou reprezentuje mimo jiné stoupající počet internacionalizačních aktivit i rychlý růst počtu zahraničních studentů. Příznakem modernity může být i zvyšující se počet žen v akademickém prostředí, stejně jako přispění univerzity v oblasti společenské zodpovědnosti, za něž je univerzita oceňována i ze strany prestižních institucí. Čím dál silněji jsou slyšet také studentské organizace vykonávající ve prospěch univerzity i svých oborů skvělou práci.

Klasické, tradiční role a hodnoty zastupuje mimo jiné budování vztahu ke komunitě absolventů a příznivců UP, které zveme k zářijovému setkání. Historii připomene skvělá kulturní událost, hudební festival Baroko, jenž je jedním z mnoha olomouckých kulturních svátků vítajících tisíce hostů z celé republiky. A v článcích tohoto čísla naleznete i jeden, jenž popisuje univerzitu coby místo setkávání seniorů, kteří dokazují, že učení a studium prospívají duši i tělu.

Moderní a tradiční aspekty se prolínají nejen univerzitou, ale i celou Olomoucí, která v poslední době rozkvétá jako ideální místo pro studium a život, jako místo plné dějin i nejnovějších impulzů.

Děkuji akademické obci za práci a úsilí a srdečně všem přeji, aby během letních měsíců načerpali maximum energie a duševní pohody.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

téma

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová, archiv RM

Rozumět seniorům se psycholožka Romana Mazalová učila i od své babičky Pavly Loukotové.

Naučte se říkat všem šmejdům jasné NE!

Co myslíte, může vám psychologie zachránit život? Nebo majetek? Nebo rodinu? Pokud si myslíte, že tento humanitní obor nic takového nedokáže, pletete se. Alespoň v případě psycholožky Romany Mazalové z Filozofické fakulty Univerzity Palackého. Možná vám víc než její jméno řekne název filmu, pod nímž je jako spoluautorka podepsána – Šmejdi. Romana Mazalová se totiž specializuje na psychologii marketingu a reklamy a právě teď učí říkat seniory „Ne!“. I díky její práci tak možná vaše babička, teta nebo sousedka nepodepíše pochybnou smlouvu na podivné zboží, nepřijde o majetek, nezavrhne ji rodina. Psychologie jí tak zachrání život. Ale nejen jí. Reklama totiž útočí na nás všechny.

Reklama pro miminka

„Celá reklama je jedna velká psychologie. Když prodáváte výrobek, musíte vědět komu, a zaměřit se tak na konkrétní cílovou skupinu. Každá funguje na jiných principech, má jiné hodnoty, jiné postoje, jiné zájmy. Jinak oslovujete malé dítě, jinak seniory, jinak člověka v produktivním věku. Například reklama pro malé dítě využívá animované prvky, je veselá, plná barev, zní v ní různé popěvky. Děti takovou reklamu dokáží velmi snadno rozpoznat, a když pak jdou s rodiči do supermarketu, uvidí známý obrázek, začnou po něm natahovat ručičky a maminka jim výrobek koupí," popisuje Romana Mazalová jednu z docela běžných situací v nákupních centrech.

Reklama se mění s věkem. Zůstaňme u našeho prcka ze supermarketu. Trošku vyrostl, nastupuje do školy. „Čím jsou děti starší, tím více se snaží oddělovat od rodiny, ztrácí se klasické hodnoty jako maminka a tatínek. U dětí ve věku školní docházky už není reklama animovaná, ale hraná, a vystupují v ní děti o dva tři roky starší. Děti se totiž v tomto věku chtějí identifikovat s někým starším. Dospělému se může zdát, že dítě, které v reklamě vesele pojídá jogurt, je na něco takového staré, ale ono to funguje. Je tam proto, aby se to mladší se svým vzorem ztotožnilo a chtělo to, co má on."

Obrana proti reklamě? Je jen na nás, co na sebe sami řekneme

Má smysl se reklamě bránit? A jde to vůbec? Podle Romany Mazalové je dobré vědět, že svět reklamy má své principy a zákonitosti, a ty že se v průběhu času mění. Myslet si, že když v televizi přepnu reklamní blok, jsem proti reklamě imunní, je naivní. „Reklama dneška je cílená, přirozenější, snaží se nenápadně vtírat do každodenního života. Dvěma různým lidem se budou zobrazovat v jejich internetovém prohlížeči jiné reklamy. Souvisí to s tím, jaké webové stránky navštívili, jaké zboží si prohlíželi nebo koupili a podobně."

Zatímco v některých situacích si skoro žárlivě střežíme soukromí, při nákupech často ani neuvažujeme, kolik informací o sobě dáme. Stačí jen použít úplně „nevinnou a výhodnou" zákaznickou kartu našeho oblíbeného obchodu. „Supermarkety jsou schopny na základě použití zákaznické karty predikovat vaši životní situaci. Dokáží vyčíst, jestli se rozvádíte, jestli máte děti, žijete osaměle nebo kolik je vám let," vysvětluje psycholožka. Vlastně to má logiku – pár rohlíků, pár konzerv, balíček mražených potravin – osaměle žijící muž. Ten ale není podle odborníků pro prodejce tak zajímavý: „Cílem je najít ty, kdo budou mít děti. Hledají těhotné ženy. Jakmile začnu nakupovat volnější oblečení, kyselinu listovou, tělová mléka, tak jsou to indikátory těhotenství. A těhotné ženy jsou nejlukrativnější segment. Jsou totiž unavené, nechtějí obcházet hodně obchodů, chtějí nakoupit všechno na jednom místě. Když takovou ženu přilákáte třeba tak, že jí zašlete slevový kupón na pleny, půjde primárně k vám a už u vás nakoupí vše," vysvětluje psycholožka.

A zase šmejdi

Romana Mazalová se dostala do povědomí spousty lidí před pár lety. Tehdy spolupracovala se Silvií Dymákovou na dokumentu Šmejdi, který odhalil drsné praktiky na předváděcích prodejních akcích pro seniory. Před sedmi lety se ještě jako studentka psychologie na Univerzitě Palackého rozhodovala, jakou napíše odbornou práci. Chtěla něco praktického, něco, co neskončí v šuplíku. Začala rozkrývat pozadí předváděček, vynesla na světlo zneužívání a ponižování seniorů, o kterém do té doby neměl nikdo tušení. „Snad každý máme doma něco od babičky a vynadali jsme jí, co to zase koupila. Málokdo se ale zeptal, jak a kde to koupila. A senioři sami o tom nemluvili. Brali to tak, že to je normální. Když jsem byla na první předváděčce, tak jsem z toho byla úplně vyklepaná. A moje babička, se kterou jsem tam byla, mi řekla: Ale vždyť to bylo dobré. Normálně to bývá horší." →

PhDr. Romana Mazalová
Psycholožka se specializací na problematiku prodeje, reklamy a marketingu. Na katedře psychologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého vyučuje předměty Psychologický interakční výcvik a Psychologie trhu a reklamy. Je spoluautorkou dokumentu Šmejdi o nekalých obchodních praktikách na prodejních akcích. Film změnil českou legislativu a byl oceněn Českým lvem. V současnosti se věnuje disertačnímu projektu s názvem NEDÁME SE, který interaktivní divadelní formou učí seniory říkat NE. NEDÁME SE byl vybrán i jako jeden z hlavních projektů Ministerstva vnitra Příručky dobré praxe pro rok 2016 a rozšiřuje se tak do celé České republiky.

Počet výplat důchodů se zařízenou exekuční srážkou (v prosinci daného roku)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet výplat důchodů s exekuční srážkou	30 858	35 223	40 718	46 121	51 184	60 874	67 614	70 997	75 315	79 991

Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) v prosinci loňského roku evidovala bezmála 80 tisíc exekucí včetně insolvencí na vyplácené důchody. Jejich počet opět stoupl, meziročně o 6,21 %. Dluhy často vznikají na prodejních zájezdech, při nákupu dovolené, v důsledku neplacení výživného, nesplácením půjček nebo ručením za ně. Za částí exekucí jsou drobné dluhy v řádu několika stokorun, jako jsou např. poplatky obcím za svoz odpadu, penále zdravotním pojišťovnám nebo pokuty dopravnímu podniku.

Zdroj: ČSSZ

Při vzdělávacím programu „Nedáme se“ simuluje Romana Mazalová spolu s herci Divadla Jesličky z Hradce Králové reálné situace z předváděcích akcí nebo z návštěv podomních prodejců. Každého představení se účastní i policista, který tak dává slovům mladé psycholožky patřičnou váhu.

Supermarkety jsou schopny na základě použití zákaznické karty predikovat vaši životní situaci. Dokáží vyčíst, jestli se rozvádíte, jestli máte děti, žijete osaměle nebo kolik je vám let.

V ten okamžik se Romana Mazalová rozhodla, že se chce pokusit to změnit. Netušila, že nakonec pohne celou společností. Televizní diváci i politici se zděsili. Viděli předobraz svých rodičů, babiček a dědečků, které úplně bezostyšně okrádali, ponižovali a uráželi panáci v obleku. Jakoby se zvedla mlha a najednou všichni viděli ten nepoměr sil: ty dobře udělané mladé muže s naučenou hantýrkou a zcela bez morálních zábran na straně jedné a úplně bezbrannou zmatenou skupinu lidí, kteří moc nechápou dnešní svět, na straně druhé. Byl a je to výrazně nerovný souboj.

Proč se nebrání?

Najednou se začali všichni ptát, jak je možné, že si to ti staří lidé nechávají líbit, proč se nebrání? A psycholožka vysvětlovala, jak a čím prodejci dokáží využít až zneužít seniory. „Využívají toho, že je to poslední generační skupina, která má obvykle omezený přístup k internetu, neumí srovnávat, je důvěřivější. Navíc žili v komunismu, v době, kdy bylo všeho nedostatek, nakupovalo se do zásoby. Ti lidé to mají zafixované a právě na to útočí prodejci. Proto si třeba na předváděčkách koupí i tři úplně stejné indukční plotny. Prodejce přece řekl: To už nebude, to je nedostatkové zboží.“

Kromě vysvětlování praktik a použitých metod Romana Mazalová do nekonečna odpovídala stále na stejnou otázku. Především mladí se ptali, proč jsou ti senioři tak naivní. „Na to je snadná odpověď. Jsou dobře zvolenou cílovou skupinou. Když půjdete na předváděčku vy, zdraví, plní sil, kteří berete rodinu jako samozřejmost, tak vás neosloví. Vy zatím nepovažujete za

nejvyšší hodnotu zdraví a rodinu. Ti staří ano, a proto se na ně cílí.“ Jak ale psycholožka připomíná, reklama cílí na každého z nás, liší se jen způsoby a nástroje. A tak možná ten, kdo ohrnuje nos nad babičkou, která jede na výlet s řízkem a nechá se hodiny v nějakém vesnickém sále trápit, až nakonec kupuje předraženou matraci, sám hodiny u počítače pročítá blogy, sleduje youtubery a koupí si ve výsledku to, co mu doporučí. I bez řízku.

Už je neodsuzuju

Romaně Mazalové je 28 let. Ani pro ni nebylo úplně snadné se vcítit do myšlení lidí i o dvě generace starších. I ona nejdřív nechápala. „To, co mi osobně Šmejdi přinesli, je velká míra tolerance a pochopení. Přestala jsem odsuzovat lidi a vynášet rychlé soudy: Můžeš si za to sám, protože jsi hloupý. Rozklíčovat předváděčky znamenalo pochopit psychologii starších lidí. V dnešní společnosti se cítí často přehlíženi, nestíhají veškeré technické vychytávky. Najednou se objeví někdo, kdo je ochoten jim ve skupině jejich vrstevníků věci vysvětlit, ukázat. A přidat ještě nějaký bonus, výlet, oběd. Pak už nastupují klasické techniky. Prodejce je jistou dobu milý, vzbudí kamarádský pocit, člověk se cítí dobře. Pak najednou začne být arogantní, seniora přehlíží, odmítá oční kontakt, neodpovídá na otázky. Vystupuje velmi autoritativně. A senior nechápe, co se děje. Celý svůj produktivní život byl zvyklý poslouchat autority. A tak chce prodejce zase získat na svou stranu. A podepíše.“

Naučte se říkat Ne!

Je to možná překvapivé vzhledem k mediálnímu ohlasu, ale Šmejdi neměli a zatím nemají úplný happy end. „Myslela jsem, že film se seniory otřese a přestanou na předváděčky jezdit. Ale zjistila jsem, že znovu jezdili i naši hlavní hrdinové.“ Překvapená psycholožka se za nimi znovu vydala a pátrala proč. Zjistila, že lidem je prostě hloupé pozvání nebo nabídku odmítnout.

A právě tato neschopnost přivedla Romanu Mazalovou k další práci. Spolu s kolegyní Naďou Žondrovou připravily projekt nazvaný Nedáme se. „Učíme seniory říkat Ne. A učíme je to říkat pod tlakem, ve stresu, simulujeme situaci, které bývají vystaveni. Je to vlastně divadelní představení. Čtyři herci, přesně ty stejné metody jako na předváděčkách. Vycházíme z manuálu prodejců a ze skutečných záznamů akcí. Máme figurantku, která se zachová špatně. Pak přijdu já a řeknu: ‚To měla udělat jinak. Měla říct jasné ne.‘ Pak vyzvu někoho z publika, ať si to zkusí. Věřte nebo ne, zkušenosti z představení dokazují, že ve většině případů i po předvedené ukázce herec-prodejce seniorku z publika zase umluví. Ona se sice kroutí, říká, že nemá peníze, nic nechce, jen si vyběhla k doktorovi, ale ve výsledku koupí. Pak nastupuje psycholožka a udiveným seniorům dá zdánlivě jednoduché vysvětlení toho, proč zase podlehli. „Protože se vymlouváte. Musíte říct jasné NE. Pak na vás nikdo nemůže.“ Každého představení se účastní i policista, dává tak slovům Romany Mazalové patřičnou váhu autority.

Cíl, který si Romana Mazalová dala, není zrovna snadný. Chce seniory naučit odmítat a chce posílit i jejich sebevědomí. Aby sami sebe přesvědčili, že se nedají podvést, a stali se tak imunní proti všem takovým situacím. „Chci, aby dokázali říct: Já se nedám.“

„Moje diplomantka Marie Vingárková zjistila, že nejčastějšími třemi reálně udávanými **důvody, proč senioři navštěvují předváděcí akce,** *jsou:*

- *výlet (43 %)*
- *společnost vrstevníků (16 %)*
- *seznámení s moderními technologiemi (10 %)*

Důležitý fakt je ale ten, že jen 0,53 % seniorů uvádí, že si jeli na akci něco koupit. Což je v ostrém kontrastu s tím, že 72 % seniorů někdy na předváděcí akci něco zakoupilo, přičemž hodnota tohoto zboží se u 83 % seniorů pohybovala v řádech tisíců až desetitisíců korun.“

Romana Mazalová

Tato účastnice programu už teoreticky ví, jak říkat ne. Zvládne to i v reálném životě?

8 fakult
1 univerzita

Je na univerzitě dobrovolnictví IN?

Vznik a etablování univerzitního dobrovolnického centra je cílem projektu, který připravil tým odborníků a studentů katedry křesťanské a sociální práce cyrilometodějské teologické fakulty. Jedním z prvních kroků je dotazníkové šetření zjišťující míru podpory dobrovolnictví v univerzitním prostředí. S mottem „Dobrovolnictví je IN!“ se výzkumníci obrátili na všechny akademiky, zaměstnance a studenty. „Dobrovolnictví chceme na univerzitní půdě více podpořit a rozvíjet. Je proto dobré vědět, jak si vedeme a na čem můžeme stavět,“ uvedla členka výzkumného týmu Pavlína Valouchová. Výsledky shrne závěrečná zpráva, kterou bude mít k dispozici vedení univerzity.

Vzorem by se přitom měla stát dosavadní praxe některých amerických a západoevropských univerzit. „Zejména studentům nabízejí možnosti, jak se zapojit do života univerzity a komunity, propojit univerzitní svět s praxí a se životem v sousedstvích, obcích a městech a reagovat na jejich potřeby. Přípravou a implementací různých sociálních programů a služeb vytvářejí podmínky pro vznik partnerství a budování občanské společnosti,“ objasnila vedoucí a inspirátorka celého projektu Tatiana Matulayová. „Univerzitní centrum dobrovolnictví, o jehož vytvoření usilujeme, by tak přispívalo k naplňování tzv. třetí role univerzity.“

Univerzitní dobrovolnictví bylo také hlavním tématem odborných seminářů (viz foto), které katedra uspořádala pro studenty, akademiky i zástupce organizací s akreditovaným dobrovolnickým programem. V diskusi se věnovali také programu Dnů dobrovolnictví na UP připravovaných na začátek zimního semestru. (mav)

Žurnalistika oslavila narozeniny

Známé osobnosti současné žurnalistiky, mediální analytici a teoretici oslavili s katedrou mediálních a kulturálních studií a žurnalistiky dvacáté narozeniny. V řadě gratulantů se tak na filozofické fakultě objevili například Sabina Slonková, Dalibor Balšínek, Jakub Patočka a Petr Fischer.

„Připadalo nám stylové oslavit výročí konferencí. Naše pozvání přijaly desítky osobností jak z předních médií, tak z pracovišť, která se studiem žurnalistiky, médií a komunikace zabývají. Posluchači tak mohli vyslechnout řadu zajímavých přednášek, které se věnovaly jak žurnalistické praxi, tak i její kritické reflexi,“ řekl Petr Orság, vedoucí katedry žurnalistiky.

Čtyřdenní konference přinesla i pohledy zahraničních odborníků z prestižních institucí z Evropy, Ameriky i Afriky. Diskutovali o mediálním obrazu událostí spojených se současnou uprchlickou krizí a terorismem. Během setkání pak i reflektovali proměny a specifika současných zpravodajských periodik, zajímavé a důležité momenty z dějin domácích médií, vztah médií a historie a fikce i problémy spjaté s výzkumem neverbálního chování nebo analýzu jazyka zpravodajství.

Katedra mediálních a kulturálních studií a žurnalistiky zaznamenala během dvou dekád několik důležitých milníků. Vedle vyhledávaného bakalářského a magisterského studia dnes nabízí i studium doktorské. (map)

Olomouc je podle studie přátelská k pohybu

Významu vytváření zdravých měst pro prevenci nemocí způsobených pohybovou inaktivitou se věnuje nová studie mezinárodní sítě odborníků IPEN, kterou zveřejnil prestižní medicínský časopis The Lancet. Podle autorů, mezi kterými je i Josef Mitáš z fakulty tělesné kultury, se lidé žijící v prostředí příznivém pro pohyb hýbou až o hodinu a půl týdně více než ostatní.

Odborníci mapovali podmínky pro pohyb v okolí místa bydliště a monitorovali pohybovou aktivitu téměř sedmi tisíc lidí ve čtrnácti městech v deseti zemích. Nejvyšší denní průměrnou dobu pohybové aktivity, 50,1 minuty, naměřili ve Wellingtonu, naopak nejnižší vykázali obyvatelé amerického Baltimoru, pouze 29,2 minuty.

„V Olomouci jsme zjistili druhou nejvyšší hodnotu – 47,1 minuty denně, převažuje aktivní transport do práce, chůze a cyklistika. Z tohoto srovnání vycházíme zatím dobře, na druhou stranu ovšem sledujeme postupný pokles pohybové aktivity. Je otázkou času, kdy spadneme na nižší úroveň," komentoval výsledky studie Mitáš.

Jako hlavní faktory prostředí, které vedou ke zvýšené pohybové aktivitě, odborníci identifikovali vysokou sídelní hustotu, počet a blízkost zastávek hromadné dopravy, blízkost parků a počet křižovatek. „S těmito faktory by měli pracovat politici a územní plánování, pokud chceme společnost udržet zdravou a rozpohybovat ji," dodal Mitáš. (vim)

Fakulta zdravotnických věd slavnostně zahájila provoz v nových prostorách

Moderně vybavené pracovny, učebny a studovny začali od začátku letního semestru využívat studenti a pedagogové fakulty zdravotnických věd. Všechna její pracoviště našla zázemí v rekonstruované budově Teoretických ústavů lékařské fakulty.

Přestěhování fakulty z dosavadního působiště na třídě Svobody a z nevyhovujících objektů fakultní nemocnice umožnila rekonstrukce obou křídel „starých teoreťáků". „Díky koncentraci výukových pracovišť získávají pedagogové a studenti časové úspory a současně je modernizována i výuka," zdůraznil děkan Jaroslav Vomáčka. Například učebna Ústavu fyzioterapie je vybavena komfortními terapeutickými lůžky, Ústav radiologických metod disponuje moderním informačním systémem pro správu, archivaci a přenos velkoobjemových digitálních dat. „Zároveň tak bylo umožněno přemístit fakultu do blízkosti provozů fakultní nemocnice i sesterské lékařské fakulty, které se podílejí na teoretické i praktické výuce našich studentů," uvedl děkan.

Symbiózu fakult a nemocnice v jednom prostoru ocenil i rektor Jaroslav Miller. „Univerzita Palackého směřuje dlouhodobě k posílení role kampusů a jeden z nich by se měl vytvořit právě zde. Druhým důvodem přestěhování nejmladší fakulty je synergie, která plyne ze vzájemné spolupráce lékařských a nelékařských oborů včetně zajištění studentských praxí," uvedl rektor Jaroslav Miller. (mav)

Nové umístění v rekonstruovaných prostorách má i fakultní knihovna.

foto: Velena Mazochová | Martin Višňa | Milada Hronová

Pedagogická fakulta pořádá Dny vědy

Letos poprvé připravila pedagogická fakulta Dny vědy. Během roku představí řadu svých vědeckých pracovišť. „Chceme ukázat, že naše fakulta je nejen učící, ale i výzkumná, a upozornit, že naše výzkumy jsou pro společnost velmi důležité," řekl děkan Čestmír Serafín. Někteří z pracovníků fakulty mají na svém kontě významné vědecké výsledky respektované i v zahraničí.

Na Dnech vědy se podílejí odborníci z 13 kateder. Jejich cílem je prezentovat vědecké aktivity fakulty, které zaštiťuje Ústav pro výzkum a vývoj. V něm pracuje několik badatelských týmů, které se věnují mj. inkluzi v základním vzdělávání nebo faktorům ovlivňujícím dynamiku vzdělavatelnosti žáků vyžadujících speciálněpedagogická opatření.

„V poslední době je pro nás zajímavý i pohled na matematickou gramotnost a na didaktické metody, které je při výuce možné využít. Už proto, že matematická gramotnost u nás není na takové úrovni, jakou bychom očekávali. A přestože se matematika stane maturitním předmětem, žáci ji do oblíbených předmětů rozhodně nezahrnují," řekla Libuše Ludíková, proděkanka fakulty. (map)

Lékařská fakulta otevřela špičkové výukové centrum Aesculap Akademie

Nejmodernější přístrojové vybavení simulující operační výkony budou moci začít využívat medici a postgraduální studenti lékařské fakulty v novém výukovém centru Aesculap Akademie v prostorách Teoretických ústavů. Nácvik chirurgických dovedností, ke kterým se při asistenci na operačním sále nedostanou, jim umožní špičkové simulátory pro laparoskopické operace, sada trenažérů a další unikátní zařízení tréninkové laboratoře včetně zázemí pro přípravu výukových a biologických materiálů.

„Studenti budou trénovat základní orientaci, bimanuální zručnost a nakonec provedou například laparoskopické odstranění žlučníku. Na konci edukační řady je zde špičkový simulátor, který umí zpětně vyhodnotit nejen výsledek operace, ale i výkonnostní pokrok operatéra," vysvětlil přednosta I. chirurgické kliniky a hlavní iniciátor vzniku centra Čestmír Neoral.

Nové výukové centrum je v rámci České republiky i Slovenska výjimečné i podle děkana Milana Koláře. „Představuje jedinečnou syntézu pregraduální i postgraduální výuky. Medici se zde v rámci výuky chirurgie naučí základní výkony, získají zkušenosti a návyky, a poté budou coby naši absolventi pokračovat v postgraduálním studiu a v přípravě k atestaci i ke specializačnímu vzdělávání," zdůraznil Milan Kolář. (mav)

foto: Milada Hronová, Velena Mazochová | Martina Šaradínová

Právnická fakulta nabízí zahraničním studentům nový obor v anglickém jazyce

Nový obor, svým zaměřením a akreditací v Česku ojedinělý, nabízí primárně zahraničním zájemcům od příštího akademického roku Právnická fakulta UP. Ministerstvo školství udělilo akreditaci navazujícímu magisterskému studijnímu oboru International and European Law. Vyučován bude v anglickém jazyce a půjde o prezenční dvouleté studium.

Otevření nového oboru potvrzuje kvalitu olomouckých práv a je vyvrcholením několikaletého úsilí především pracovníků katedry mezinárodního a evropského práva. „Věříme, že zahraniční zájemce přilákáme zajímavostí a obsahem studia. Studenti budou moci využít například pobytů v rámci Erasmu nebo nasmlouvaných stáží či exkurzí," řekl proděkan pro zahraniční záležitosti Martin Faix. Základ studia budou tvořit standardní klíčové předměty týkající se mezinárodního a evropského práva. K tomu se přidá bohatá nabídka volitelných předmětů, které umožní studentům specializaci. Hlavní podíl na úspěšné akreditaci má vedoucí katedry mezinárodního a evropského práva Václav Stehlík, jeho kolega Pavel Bureš a úzká skupina spolupracovníků.

Studium bude placené a zájemci se mohou hlásit do poloviny července. Podmínkou pro přijetí je minimálně bakalářský titul v oblasti práva nebo příbuzném oboru a jazyková vybavenost. „Cílíme například na posluchače, kteří tu již studovali v rámci programu Erasmus. Ale obecně je obor otevřený všem excelentním studentům," uvedl Martin Faix. Studenty by do Olomouce mohlo přitáhnout i stipendium Faculty of Law Excellence Scholarship, které bude fakulta moci udělit na podporu studia až šesti posluchačům. „Rozhodující pro jeho udělení budou výsledky dosavadního studia, odborné aktivity a plnění studijních povinností," upřesnil proděkan a dodal, že nyní jedná také o možnosti obohatit výuku o zahraniční experty. Přilákat zájemce o studium v anglických programech právnické fakulty má i nová webová stránka *www.studylaw.upol.cz*.

Akreditaci nového oboru International and European Law získala fakulta do konce roku 2019. V ročníku může studovat maximálně třicet studentů. (eha)

Přednáškový cyklus Rudolfa Zahradníka hostil chemika Pavla Jungwirtha

V tuzemsku ojedinělý přednáškový cyklus Rudolf Zahradník Lecture Series, jehož cílem je představit na olomoucké akademické půdě špičkové vědce světového významu z oblasti chemického a materiálového výzkumu, uvítal dalšího hosta. V aule přírodovědecké fakulty přednášel fyzikální chemik Pavel Jungwirth z Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR, jenž zaujal publikum výkladem o „mokrých" elektronech.

„Mým cílem bylo posluchače přesvědčit o tom, že věda je zábava a dělat ji je úžasné," prozradil fyzikální chemik, který byl shodou okolností posledním doktorandem nestora české kvantové chemie a bývalého předsedy Akademie věd ČR Rudolfa Zahradníka, jehož jméno přednáškový cyklus nese. Studiu způsobů, jimiž se elektrony a ionty šíří ve vodě, se profesor Jungwirth věnuje dlouhodobě. Jeho tým například pomocí záběrů ultrarychlé kamery a molekulových simulací odhalil nečekaný mechanismus známé explozivní reakce alkalických kovů ve vodě, při které hydratované elektrony hrají hlavní roli.

„Svým výzkumem přepisuje učebnice. Dokáže totiž to, co málokterý vědec, a sice jít do detailů vědy, v nichž se nakonec skrývají ty největší objevy," ocenil hosta ředitel Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů Radek Zbořil, jenž cyklus zaštiťuje. Jeho pozvání přednášet v Olomouci už přijala řada významných představitelů současné světové chemie. Letos přijel například britský chemik Peter Sadler z University of Warwick ve Velké Británii a v tomto akademickém roce se ještě představí František Švec z Kalifornské univerzity v Berkeley, který patří k světovým odborníkům na aplikaci nových polymerů v analytické chemii. (srd)

text: Martina Šaradínová
foto: ČTK

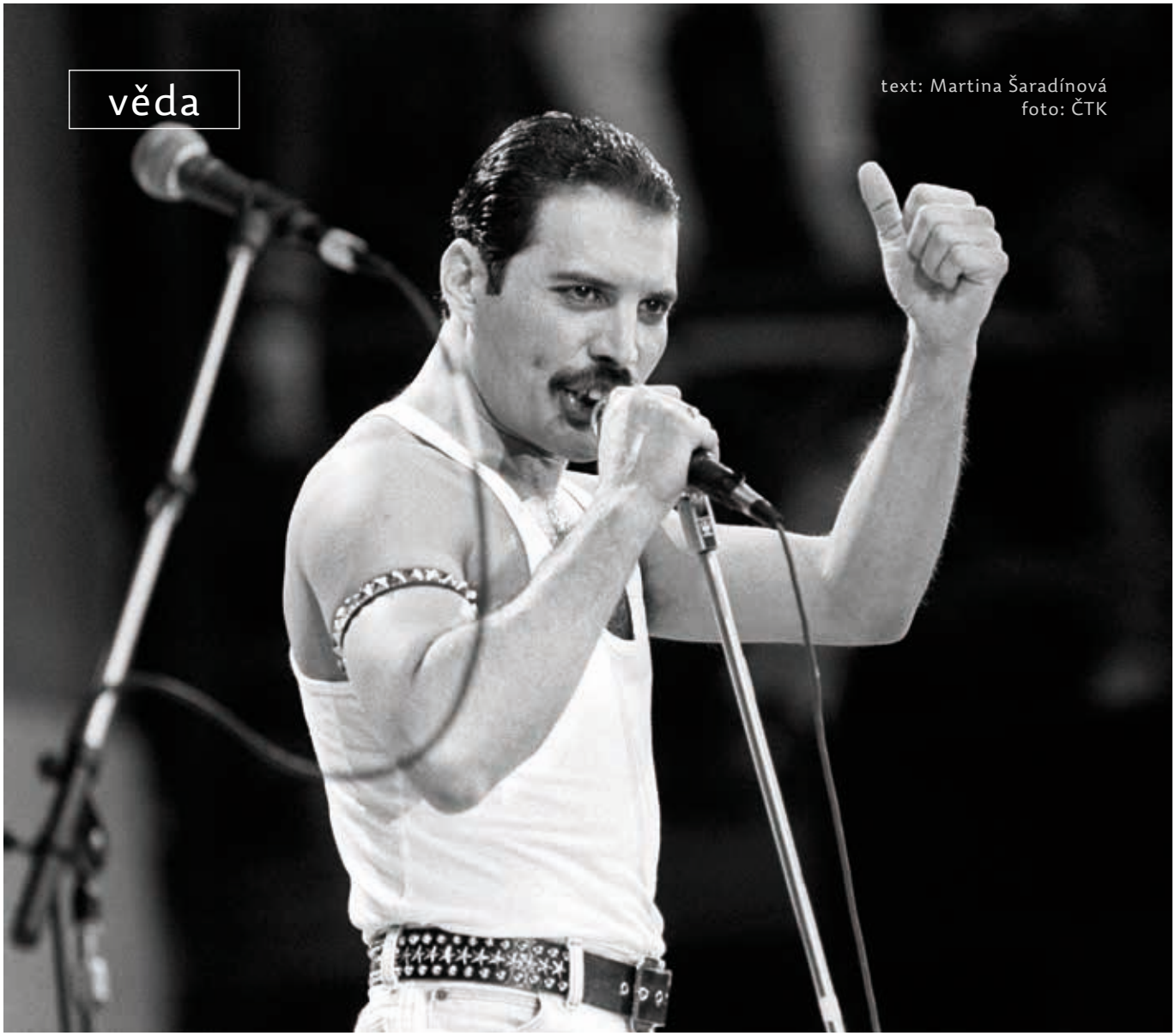

Vědci odhalili výjimečné rysy hlasu Freddieho Mercuryho

Skutečnost, že hlas legendárního zpěváka Freddieho Mercuryho je nezaměnitelný, zpochybňuje asi málokdo. O parametrech jeho hlasu se ale donedávna kupodivu jen spekulovalo. Změnu nyní přinesla studie vědců, která výjimečnost popové hvězdy potvrdila. Biofyzik Christian Herbst provedl na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého analýzy hlasu tohoto někdejšího člena skupiny Queen a spolu se švédskými kolegy zjistili jeho hlasový rozsah i další typické rysy. Článek publikoval odborný časopis Logopedics Phoniatrics Vocology.

Herbst vyšel při výzkumu z nahrávek, které zachycují pouze hlas zpěváka bez rušivého hudebního doprovodu. K porovnání zpěvního a mluvního hlasu popové legendy využil rozhovory zpěváka s novináři. Výsledkem je první vědecký článek, který analyzuje hlas této hudební hvězdy. Text je výjimečný i v tom, že se zaměřil na popovou star. Dosud se totiž prováděly obdobné analýzy spíše u operních pěvců.

„Podmínky pro výzkum nebyly jednoduché. Bohužel jsme nemohli Freddieho přivést k nám do laboratoře. O to pečlivěji jsme museli vybírat materiál, který jsme k výzkumu použili," uvedl Herbst, který po dokončení postdoktorandského pobytu na olomoucké univerzitě v současné době působí v domovském Rakousku. Zpěvák, jenž ovlivnil populární hudbu na celém světě, patří k jeho oblíbencům. Několikaletý výzkum pro něj tudíž znamenal i velkou radost.

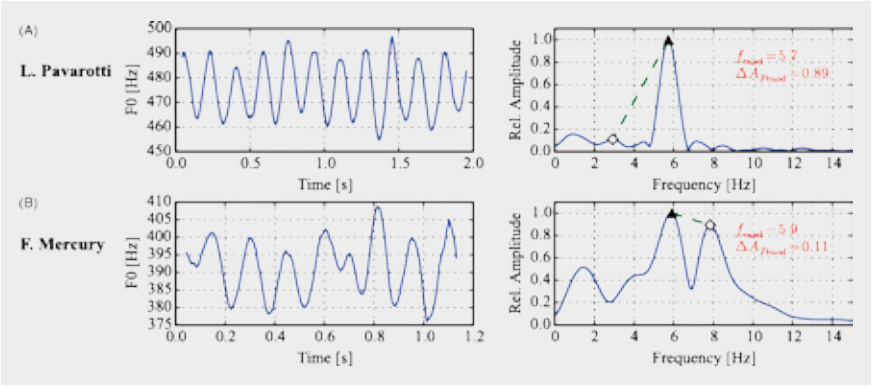

Zatímco vibrato je u většiny popových a rockových zpěváků pravidelné, u Mercuryho bylo poměrně rychlé a nepravidelné.

Zdroj: Logopedics Phoniatrics Vocology doi.org/10.3109/14015439.2016.1156737

Barytonista zpíval tenorem

Na základě analýzy frekvence mluvního hlasu biofyzik zjistil, že Mercury patřil typově k barytonistům. Navzdory tomu si ale zpěvák získal posluchače svým tenorem. „Tato skutečnost dávala jeho hlasu jiný nádech, jinou kvalitu," uvedl další odborník na výzkum lidského hlasu, Herbstův nejbližší spolupracovník a jeho bývalý školitel Jan Švec z katedry biofyziky.

Výzkum objasnil i hlasový rozsah zpěváka. Některé zdroje v minulosti uváděly více než čtyři oktávy, to ale studie neprokázala. Na základě nahrávek potvrdila, že Mercury dokázal zpívat v rozmezí tónů od velkého Fis po dvoučárkované g, tedy na frekvenci od 92 do 784 Hz. „Dohromady to dává hlasový rozsah něco přes tři oktávy. Čtyři oktávy to nejsou, ale i tak je to slušný rozsah. Například u operních barytonistů je běžný rozsah mezi G a g1, tedy od 98 do 392 Hz, u tenoru mezi H a h1, tedy 123 až 494 Hz, což jsou v obou případech dvě oktávy," objasnil Švec.

Rychlé a nepravidelné vibrato

Vědci se věnovali také analýze typických rysů hlasu Mercuryho. Velmi zajímavé je u něj vibrato u dlouhých tónů, které se projevuje jako modulace frekvence hlasu. Běžně se frekvence vibrata pohybuje mezi 4 a 7 Hz, tedy hlas jde, laicky řečeno, nahoru a dolů čtyřikrát až sedmkrát za vteřinu. U Mercuryho ale byla frekvence mezi 5,2 a 8,2 Hz. „Zatímco vibrato je u většiny popových a rockových zpěváků pravidelné, u Mercuryho bylo poměrně rychlé a nepravidelné," shrnul Herbst.

Odborníci přišli na kloub i tomu, jak charismatický zpěvák dokázal dát svému hlasu typickou chraplavou barvu. Švédští kolegové k tomu využili Mercuryho imitátora a pomocí vysokorychlostní kamery zaznamenali kmitání jeho hlasivek. Zjistili, že Freddieho „chraplák" spočíval pravděpodobně v rozkmitání nejen hlasivek, ale i ventrikulárních řas, které jsou nad nimi.

Freddie Mercury je považován za jednoho z nejvýznamnějších zpěváků v historii, proslulý byl i svým charismatem a extravagantností při vystupování. Letos uplyne 25 let od jeho smrti.

Olomoucká telemedicína testuje na severu Evropy výhody domácí zdravotní péče „po síti"

Doma se připojit, změřit a jedním kliknutím odeslat informaci ošetřujícímu lékaři do jeho počítače, i takový komfort nabízí pacientům moderní telemedicína. Při péči o nemocné ji využívají odborníci Národního telemedicínského centra (NTMC) při I. interní klinice – kardiologické Fakultní nemocnice Olomouc a Lékařské fakulty Univerzity Palackého. Jako partneři unikátního mezinárodního projektu se nyní zapojili do ověřování systémů domácí zdravotní péče prostřednictvím optických sítí. Testují a vyhodnocují virtuální komunikaci lékaře a pacienta ve Finsku, Švédsku a Dánsku.

Připojením k optickým sítím mohou lidé z pohodlí domova odesílat naměřené hodnoty srdečního rytmu, hladiny cukru nebo nahlásit akutní změnu zdravotního stavu. „Všechny přístroje a zařízení, jako je například pulsní oxymetr, tlakoměr nebo glukometr jsou jednoduše ovladatelné a bezdrátově spojené s tabletem. Pacient jen klikne, hodnota se změří a automaticky odešle do portálu lékařům. Pomocí videokonzultací nebo mobilního telefonu může také konzultovat aktuální zdravotní problém a ušetřit tak cestu do ordinace," vysvětlil odborný pracovník kliniky a NTMC Lukáš Roubík.

NÁRODNÍ TELEMEDICÍNSKÉ CENTRUM

Právě identifikace uživatelsky nejpřívětivějších a nákladově nejefektivnějších kombinací telemedicínských systémů je cílem mezinárodního projektu Fiber to the home (FTTH), který by měl současně poskytnout relevantní podklady pro národní a regionální poskytovatele zdravotní a sociální domácí péče. Pro testování byly vybrány severské země Evropy, kde jsou velké vzdálenosti mezi pacientem a zdravotnickým zařízením a kde už více než patnáct let funguje infrastruktura optických vysokorychlostních sítí s přípojkou do obytných domů.

Hlavním koordinátorem projektu, který odstartoval v červnu loňského roku, je finský Regional Council of South Ostrobothnia. Odborným garantem za UP je přednosta I. interní kliniky – kardiologické profesor Miloš Táborský. Hlavním výstupem projektu bude závěrečná zpráva s doporučením pro Evropskou komisi o eHealth systémech a službách založených na otevřených sítích FTTH. Součástí výstupu bude identifikace příkladů „dobré praxe", které šetří ekonomiku zdravotnictví a hlavně představují výrazný léčebný přínos pro pacienta. (mav)

text: Martina Šaradínová
foto: Tomáš Telenský, Steve Willis, Harvey van Diek, William A. Link, RSPB

Vědci potvrdili dopady změn klimatu na ptáky v Evropě i USA

Populace běžných druhů ptáků reagují na změny klimatu stejně výrazně v Evropě i USA. Zatímco zejména teplomilné druhy prospívají a jejich populace narůstají, počty některých chladnomilnějších druhů se snižují. Potvrdil to mezinárodní tým vědců, jenž se svojí studií pronikl do jednoho z nejprestižnějších odborných časopisů – Science. Na výzkumu pod vedením specialistů z Durham University ve Velké Británii se podíleli i čeští výzkumníci z Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, České společnosti ornitologické a Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

Vědci analyzovali data ze sčítání ptáků za období let 1980 až 2010. Mezi druhy, u nichž potvrdili výrazný vliv změny klimatu, jsou i běžné druhy vyskytující se v parcích, zahradách a lesích, jako například střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*) v Evropě či drozd stěhovavý (*Turdus migratorius*) v USA. Autoři studie shromáždili údaje o změnách početnosti 145 ptačích druhů v Evropě a 380 druhů v USA. Podle nároků jednotlivých ptačích druhů na klima je rozdělili na ty, které by probíhající změnou klimatu měly být ovlivněny pozitivně, a na ty, které by měly reagovat negativně.

„Zjistili jsme, že populační trendy se mezi těmito dvěma skupinami druhů skutečně liší. Například vlha pestrá (*Merops apiaster*) či cetie jižní (*Cettia cetti*), tedy druhy s centrem rozšíření v teplejších jižních částech Evropy, se v poslední době šíří a přibývají. Naopak chladnomilnější evropské druhy, jako například sýkora lužní (*Parus montanus*) či pěnkava jikavec (*Fringilla montifringilla*), ubývají," uvedl jeden z autorů a koordinátor programu Pan- European Common Bird Monitoring Scheme Petr Voříšek z olomoucké katedry zoologie a ornitologické laboratoře a České společnosti ornitologické.

Autoři ve svých analýzách zohlednili i další faktory, které mohly ovlivnit pozorované změny početnosti ptačích druhů. Jde například o velikost těla, typ prostředí, v němž se daný druh vyskytuje, či migrační chování. Tyto okolnosti sice vliv mají, nicméně jejich dopad se neliší významně mezi skupinou druhů zvýhodněných a znevýhodněných změnou klimatu. Změna klimatu je tedy hlavním faktorem vysvětlujícím rozdíly mezi oběma skupinami druhů.

„Pokud by se neprojevoval vliv změny klimatu, mohli bychom očekávat, že průměrné populační trendy druhů v obou skupinách budou stejné. Zjištěné rozdíly však ukazují, že probíhající změna klimatu zvýhodňuje jednu skupinu druhů před druhou," sdělil další z autorů studie Philip Stephens z Durham University.

Jeho kolega John Sauer, který zastupuje americkou část výzkumného týmu, ocenil kvalitní soubory dat, jež mohli vědci využít. „Máme obrovské štěstí, že disponujeme takovým množstvím a kvalitou informací o početnosti ptáků z programu North American Breeding Bird Survey, který poskytuje data již od roku 1966, a podobně kvalitním souborem dat z Evropy," řekl.

Studie by nemohla vzniknout bez příspěvku tisíců dobrovolných spolupracovníků – amatérských ornitologů – sčítajících ptáky pomocí standardizovaných metod po dlouhou řadu let. Jejich úsilí koordinuje v Evropě organizace European Bird Census Council prostřednictvím programu Pan-European Common Bird Monitoring Scheme, v USA pak organizace U.S. Geological Survey.

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová

Pan Baroko Tomáš Hanzlík

skladatel, muzikolog, pedagog a popularizátor baroka

Má rád baroko. Říká, že nás obklopuje, formuje naše vnímání krajiny i architektury. Pochvaluje si i jeho řemeslný fortel, ať už ve výtvarném umění nebo v hudbě, a fascinuje ho jeho propojení s idejemi. Baroko podle něj není pouze na efekt. Naopak, každé dílo nese své poselství. „A neustále nás vede k přemýšlení o smyslu života. Snaží se, abychom život učinili příjemnější – nejen sobě, ale i ostatním."

Tomáš Hanzlík (*1972)

Pedagog, skladatel a muzikolog, popularizátor baroka. Je uměleckým vedoucím Ensemble Damian a zároveň impresáriem kočovného divadla Theatrum Schrattenbach. Absolvoval katedru hudební výchovy Pedagogické fakulty a muzikologie Filozofické fakulty UP. Svůj vlastní skladatelský styl označuje jako neobarokní minimalismus, charakteristický zacyklením historizujících harmonických a melodických fragmentů.

V roce 1998 založil v Olomouci hudební festival Baroko, který se zaměřuje na uvádění novodobých premiér neznámých děl, v roce 2013 festival Olomoucké barokní slavnosti. Vedle pedagogické činnosti se věnuje kritickým edicím staré české hudby. S Ensemble Damian uvádí vlastní skladby i díla soudobých autorů z minimalistického okruhu. Jako dirigent, vokalista a hráč na smyčcové nástroje koncertuje od roku 1993.

Tomáš Hanzlík, rodák z východočeské Chocně, přišel do Olomouce v roce 1990 na studia na Univerzitu Palackého. Absolvoval katedru hudební výchovy na pedagogické fakultě a katedru muzikologie na filozofické fakultě. Sám říká, že se hudbou zabývá celostně. Kromě toho, že učí na univerzitě, bádá v archivech, edituje starou hudbu, produkuje tři festivaly, je impresáriem kočovného divadla Theatrum Schrattenbach. Má svůj hudební soubor Ensemble Damian a donedávna vedl i soubor dětské opery. I když se jeho rodina hudbě ani jinému oboru umění profesionálně ani amatérsky nikdy nevěnovala, byli to právě rodiče, kteří jej už od útlého dětství v tomto zájmu podporovali.

Baroko jako nabídka pozitivního vnímání světa

„O většině mých aktivit rodiče dost pochybovali, přesto mě vždy v ‚podivné' zálibě v umění povzbuzovali. Hrál jsem na housle. A ten, kdo na housle někdy hrál, ví, že slušně se dá na tento nástroj zahrát až po letech dřiny. Ke staré hudbě mě to táhlo v podstatě hned, jak jsem ji poprvé uslyšel. Myslím, že to bylo už na základní škole, když jsem slyšel Mozarta. Byla to tedy výlučně moje volba. O to pevnější je teď mé přesvědčení, že jsem se rozhodl správně," říká zkušený skladatel. Dnes má na svém kontě desítku oper, prosadil se jako dirigent, interpret, režisér, scénograf, výtvarník i dramaturg. Barokní hudba je podle něj na výsost atraktivní. Tvrdí, že se i dnes, s odstupem tří set let poslouchá především pro její pulzující, dokonale harmonický tonální systém.

„Jednoduše řečeno: má taneční charakter a částečně je i předvídatelná. Okamžitě pochopíme, jaká emoce se chce vyjádřit, což například většině soudobé vážné hudby chybí – nešlape, je emocionálně abstraktní nebo pouze depresivní," vysvětluje skladatel a zároveň člen katedry hudební výchovy pedagogické fakulty. Dodává přitom, že důvodů, proč jej baroko tolik fascinuje, je mnohem víc.

„Ve střední Evropě nás doslova obklopuje, neustále nás formuje, i když si to mnozí neuvědomují. Baroko je stylizované, dekorativní, líbivé, hýřivé, extrémní v kontrastech i teatrální. Nedávno jsem přemýšlel, proč se mi vlastně tolik líbí dekorativní zdobné věci a proč nemám rád strohý minimalistický funkcionalismus. Přemýšlel jsem, jestli to není projev nějaké zpozdilosti. Myslím si ale, že dekorativismus spočívá ve zcela přirozeném rozvíjení základního principu přírody, která zdánlivě zbytečně nabízí nekonečné množství těch nejsložitějších a nejfantastičtějších tvarů. Baroko vede ve výsledku ke kreativnímu vnímání světa, a to je asi to nejpodstatnější," uvažuje. Pro něj samého je hudba způsob komunikace. Především jejím prostřednictvím je Tomáš Hanzlík totiž schopen sdělovat jiným způsobem nesdělitelné emocionální vibrace.

Poklady jsou v archivech, v archivech je baroko

Do roku 1990 znal Tomáš Hanzlík Olomouc jen z fotek. Líbila se mu. Na snímcích se mu tehdy dokonce líbila i víc než Benátky. I proto se na studia těšil. Jako kulisa se mu město sice líbí dodnes, ale bydlet se rozhodl jinde. Před rovinatou Hanou před časem upřednostnil Doubravici na Mohelnicku, která mu připomíná rodnou kopcovitou oblast kolem Chocně.

„Na venkov jsem utekl především za akustickým i mentálním klidem. Tvořit operu znamená pracovat s lidmi, a přestože lidský faktor skýtá hodně možností, zároveň bere hodně energie. Abych se zrehabilitoval, potřebuji samotu a ticho. Navíc komponování a psaní not je těžká a zdlouhavá práce. Není to nic, co by mě nějak zvlášť bavilo," vysvětluje. Jedním dechem však připouští, že když partitury dokončí s pocitem, že jsou dobře udělané, má příjemně slavnostní náladu.

„Ale jenom chvilku. Pak nastává totiž ještě horší fáze: sehnat peníze, lidi, rozepsat party, zkoušet a zkoušet… Když se tak poslouchám, musím přiznat, že vlastně ani nevím, proč to dělám. Prostě si nějak nemůžu pomoci," usmívá se Tomáš Hanzlík. Je přesvědčený, že na poli klasické hudby je právě historicky poučená interpretace, které se věnuje, dnes nejrychleji se rozvíjejícím oborem.

„Stejnou skladbu v podání různých souborů mnozí nepoznají. Každá barokní partitura nabízí velké množství naprosto odlišných, ale legitimních výkladů. A navíc ještě dnes, ve 21. století, je devadesát procent barokní hudby nepoznáno! Leží v archivech. Proto ještě dlouho budou moci přicházet nové a překvapivé objevy. Není jen Bach, Vivaldi, Händel, ale i Caldara, Hasse, Míča," dodává Hanzlík. Právě opera La Semele Johana Adolfa Hasseho se má stát i vrcholem chystaného čtvrtého ročníku Olomouckých barokních slavností, které v červnu a červenci pořádá. Podle Hanzlíka je její partitura geniální.

„A mimořádní budou i sólisté. Dora Pavlíková jako zhrzená manželka, Martin Ptáček jako hypersexuální záletník Jupiter a Hana Holodňáková jako jeho taktizující milenka. Tito tři v moci alegorických postav Lásky a Pomsty," naznačuje impresário Tomáš Hanzlík k chystanému operním létu. Je přesvědčen, že nejen milovník opery si v něm najde něco zajímavého.

„Když kontratenorista Piotr Olech poprvé zpíval mého Endymiona, řekl, že je to vlastně muzikál. Sice mě tím tehdy urazil, ale v podstatě to vystihuje situaci. Je to barokní hudba transformovaná do popu. A doufám, že ne do úplně blbého popu. Chci bavit, mám rád, když se lidi smějí. Je to totiž jediný moment, kdy na scéně víte, že máte publikum na své straně," věří Tomáš Hanzlík.

Olomoucké barokní slavnosti

29. 6. – 22. 7. 2016
Umělecké centrum UP

4. ročník letních večerů hudebního divadla v historických kulisách starobylé Olomouce nabídne šest různých programů ve čtyřiadvaceti večerech. Pět celovečerních kusů je zcela nových. I v tradičním festivalovém Endymionovi budou částečně noví zpěváci, jimž skladatel Hanzlík přizpůsobil pěvecké party. Novinkou letošního ročníku v doposud výhradně operní dramaturgii bude melodramatická pantomima – Händelův Alchymista s Hanzlíkovým Arionem v podání Divadla Facka za doprovodu Damian Orchestra.

Soňa Červená
česká herečka a operní pěvkyně

Akordy a city – to je Tomáš Hanzlík. Skvělý muzikant a skvělý kamarád. Co víc si mohu přát od našeho dlouholetého „vztahu na dálku"?

Gabriela Coufalová
katedra hudební výchovy

Toma Hanzlíka znám dlouhá léta nejen jako kolegu, ale také jako kamaráda a hudebně „spřízněnou duši", a musím říci, že jsem ho vždy považovala za bytost až éterickou, která se svým zjevením jakoby minula v čase i prostoru. Jeho přirozená inklinace k umění starých mistrů, úcta k hudbě baroka a klasicismu a obrovský kompoziční, ale i herecký, výtvarný a režijní talent se v Tomášovi spojily a vytvořily jedinečnou osobnost, která by mohla být skvělým příkladem vzdělaného kantora 18. století, jenž byl zároveň interpretem, skladatelem, dirigentem, ale i vzdělavatelem dalších generací, organizátorem a hybatelem hudebního života. A to vše s velkým nadhledem a humorem a nejlépe na italském pobřeží – neboť, jak sám říká, je na 100 % teplomilnou „ještěrkou"…

Vít Zouhar
prorektor UP
člen katedry hudební výchovy

Neznám jiného skladatele, který se stejně úspěšně prosadil jako dirigent, interpret, ale také jako režisér, scénograf, výtvarník nebo dramaturg a divadelní intendant tak, jako Tomáš Hanzlík. V českém prostředí je už řadu let nepřehlédnutelně dominantní osobností hudebního divadla, unikátní svou rozmanitostí, strhující jak svými vlastními operami, tak inscenováním historických děl nebo třeba dětskými operami. Tomáš mě před více než dvaceti lety ještě jako student oslovil se svými skladbami. Na rozdíl od řady jiných je tehdy nejen napsal, ale také sestavil vlastní soubor a začal je hrát. Tak vznikl dnes dobře známý Ensemble Damian. A nedlouho poté začala naše krásná spolupráce, která trvá dodnes. S našimi prvními operami jsme cestovali ve dvou autech, křižovali Evropou a říkali tomu Opera ambulant, pojízdná operní slavnost. Tomáš ten koncept rozvinul, nechal vytvořit repliku barokního divadla a vznikly tak Olomoucké barokní slavnosti. Jako by celá Hanzlíkova tvorba nesla znamení, které lze označit: la nascita del diamante, zrození diamantu.

úspěchy

Doktorand katedry hudební výchovy získal prestižní německou cenu

Aleš Březina, doktorand katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty UP a zároveň i ředitel Institutu Bohuslava Martinů v Praze, získal prestižní Cenu svazu německých hudebních nakladatelů 2016. Ta se uděluje od roku 1991 za vynikající kvalitu v oblasti vydávání notových materiálů a knih o hudbě.

V jubilejním 25. ročníku se o ni ucházelo téměř 6 tisíc titulů, oceněných bylo deset. Olomoucký doktorand ji získal za Epos o Gilgamešovi Bohuslava Martinů. Dílo vyšlo v nakladatelství Bärenreiter.

„Je to mezinárodní ocenění dvacetileté práce Institutu Bohuslava Martinů v oblasti hudební filologie a Nadace Bohuslava Martinů, která jeho činnost financuje. Pro mě osobně je nejlepším možným zviditelněním Souborného kritického vydání díla Bohuslava Martinů, jež bude obsahovat přes sto svazků. Tempem dvou svazků ročně bude vycházet přes padesát let," řekl Aleš Březina.

Radost z ocenění má i Vít Zouhar, prorektor UP a zároveň i školitel doktoranda. „Aleš Březina je nejen významným badatelem a znalcem díla skladatele Martinů, ale i respektovaným autorem hudby k mnoha filmům a několika oper," řekl Vít Zouhar.

Oceněné kritické vydání Eposu o Gilgamešovi se už dočkalo i uvedení. V prosinci 2014 připravila světovou premiéru Filharmonie Brno. V příští sezoně zazní Epos o Gilgamešovi v pražském Rudolfinu. (map)

Studentka práv dosáhla na mimořádné stipendium – pojede do USA

Je jich pouze dvacet, jsou z celého světa a díky stipendiu Ministerstva zahraničních věcí USA stráví pět týdnů na Letní škole životního prostředí na americké univerzitě. Mezi vyvolenými je i jedna Češka. Studentka olomoucké právnické fakulty Nela Křupalová.

„Za Českou republiku jsme mohli nominovat jen jednoho kandidáta. Přihláška Nely Křupalové byla nejkvalitněji zpracovaná a nejlépe odpovídala kritériím zadání. Konečný výběr byl pak na americké straně," řekla Andrea Semancová, koordinátorka programu z Fulbrightovy komise ČR.

Olomouckou studentku upozornila na možnost získat prestižní stipendium Veronika Tomoszková z katedry správního práva a finančního práva a současně ambasadorka Fulbrightova programu. „S Nelou jsem konzultovala téma její diplomové práce, a to možnost účasti veřejnosti v řízeních, kdy se povolují jaderná zařízení. I když nejsem vedoucí její diplomky, vím, čím se zabývá. Navíc na téma veřejnosti v jaderném zákoně jsem narazila i já při svém pobytu v Americe. Napadlo mě, že by nebylo špatné, kdyby i Nela mohla nahlédnout do problematiky z amerického pohledu," zdůvodnila Veronika Tomoszková.

Úspěšná studentka přiznala, že její přihláška vznikala poměrně narychlo. „Na odeslání veškerých podkladů jsem měla jediný den. K přihlášce jsem musela přiložit dva doporučující posudky a tři eseje v angličtině. V podmínkách udělení stipendia bylo, že má jít o studenta ze znevýhodněných podmínek. Zkusila jsem využít skutečnosti, že pocházím z poměrně malé vesnice. A vyšlo to," popsala posluchačka 4. ročníku. Na univerzitu v Oregonu by měla odjet na konci června.

Letní škola životního prostředí je součástí programu Study of the U.S. Institutes, známého pod zkratkou SUSI. Na dvacítku studentů čekají čtyři týdny akademického pobytu plné seminářů, přednášek či skupinových prezentací, a poté týdenní studijní cesta. (eha)

foto: archiv Aleše Březiny | Eva Hrudníková | Gabriela Knýblová | Martina Šaradínová

Děkan přírodovědecké fakulty ocenil studentské vědecké práce

Rekordní zájem studentů a vysoká kvalita prací doprovázely letošní ročník studentské vědecké soutěže O cenu děkana na přírodovědecké fakultě. Své práce v ní prezentovalo 82 účastníků. Celkovým vítězem se stal student regionální geografie Vojtěch Nezval.

„Příspěvky byly kvalitní a poroty odvedly výbornou práci. Těší mě, že počet soutěžících roste, ale hlavně mám radost z nadšení studentů. Je vidět, že je věda baví," zhodnotil klání děkan Ivo Frébort.

Studenti před porotami prezentovali své práce z matematiky a informatiky, chemie, fyziky, biologie a ekologie, věd o Zemi i didaktiky přírodovědných oborů. Nejpočetnější zastoupení měly matematika a chemie. „Největší nárůst jsme oproti loňskému roku zaznamenali u didaktiky, což je potěšitelné. Ve všech kategoriích měli porotci poměrně těžkou úlohu vybrat vítěze, protože kvalitních prací bylo hodně," prozradil vědecký koordinátor soutěže Jan Říha.

Děkan předal ocenění nejúspěšnějším studentům bakalářského, magisterského i doktorského studia a vyhlášeni byli i vítězové jednotlivých oborů, jejichž jména budou vyryta na putovní poháry.

V kategorii věd o Zemi vyhrál Vojtěch Nezval, který se stal i celkovým vítězem. „Zabýval jsem se geografickou analýzou rizik na železniční síti v České republice. Výhra mě určitě těší, je to ocenění úsilí, které jsem do práce vložil. Měla by najít i uplatnění v praxi, protože už byla navázána spolupráce s dotčenými institucemi. Takže doufám, že pomůže lépe zabezpečit železniční provoz," uvedl student.

Součástí soutěže byla i posterová sekce s deseti účastníky. Studentská vědecká soutěž O cenu děkana existuje ve své stávající podobě od roku 2007. Cílem je motivovat studenty k aktivní účasti ve vědě a výzkumu. (srd)

Festival Academia Film Olomouc úspěšně popularizuje vědu

Přes 5 500 akreditovaných návštěvníků, více než 300 zahraničních a tuzemských hostů a na 120 dokumentárních filmů. To je bilance letošního 51. ročníku mezinárodního festivalu populárně-vědeckých filmů Academia Film Olomouc (AFO51). Pořadatelé na něm rozdali sedm cen za popularizaci vědy. Ocenění za osobní přínos v této oblasti si na konci dubna z Olomouce odvezl významný belgický molekulární biolog Marc Van Montagu (na snímku).

Právě tento vědec se podílel na objevu mechanismu, kterým mohou některé bakterie přenést do rostliny genetickou informaci. Toto zjištění podnítilo vývoj metod genového inženýrství rostlin, díky nimž mohou vědci zlepšit odolnost rostlin vůči chorobám, škůdcům a dalším stresovým faktorům.

„Rostliny jsou důležité pro planetu a jsou nezbytné pro obživu lidstva. Řešení problémů spojených s přelidněním planety může přinést jen věda. Máme nové techniky a není důvod je nevyužít. Je ale důležité, abychom dokázali svoji práci objasnit veřejnosti," uvedl Van Montagu.

Nejlepším světovým dokumentem se na AFO51 stal film o globálním oteplování Nebe a led, české soutěži kralovala podívaná o Dalimilově kronice, snímek Kronika králů. Cenu diváků obdrželo výpravné 3D dobrodružství Divoká Afrika. Cenu za výrazný přínos světové popularizaci vědy si odnesli zástupci Evropské vesmírné agentury. Programová skladba festivalu se dotkla kontaktu s E.T., epilepsie, geneticky modifikovaných organismů, vědy v popkultuře, ale také palčivé problematiky znásilnění či postižení.

Výsadní postavení festivalu v celorepublikovém kontextu potvrdila i Akademie věd ČR, jež mu letos udělila první místo v soutěžní přehlídce popularizace vědy SCIAP 2015 (SCIence APproach). (srd)

úspěchy

Studenti mluvili s astronautem na Mezinárodní vesmírné stanici – jako první v Česku

„Slyším vás slabě, ale zřetelně.“ Těmito slovy začala vůbec první komunikace posádky Mezinárodní vesmírné stanice (ISS) se zástupci České republiky. Výjimečná událost se odehrála počátkem března na přírodovědecké fakultě a britskému astronautovi Timothy Peakovi pokládali dotazy studenti tří olomouckých gymnázií. Několikaletá příprava se vyplatila, díky šikovnosti operátorů Hanáckého radioklubu OK2KYJ vyšlo spojení na jedničku.

„Je velké privilegium hovořit s Českou republikou prostřednictvím našeho prvního radiového spojení v historii,“ řekl astronaut. Poté již následovala smršť pečlivě přichystaných otázek, které střídavě pokládalo vybraných devět gymnazistů. Je možné na ISS nastydnout? Jak snášíte odloučení od rodiny? Na toto a řadu dalších věcí se ptali značně rozechvělými hlasy zvídaví a pro přírodní vědy zapálení gymnazisté. Během zhruba desetiminutové konverzace se dozvěděli například to, že jíst ve stavu beztíže je docela zábavné a že astronauti musí každý den dvě hodiny cvičit, aby zabránili úbytku svalové hmoty. „Nejvíc mi chybí moje postel. Spánek na stanici není nic hrozného, ale opravdu není nad to lehnout si v noci do vlastního lůžka, natáhnout se a spokojeně usnout v měkkých peřinách s gravitací,“ prozradil mimo jiné Peake, podle nějž lze život v ISS pravděpodobně srovnat s pobytem v ponorce.

Úspěšná akce měla dopad i na výuku fyziky nejen na zapojených středních školách, ale i na přírodovědecké fakultě. Příspěvky o ní by měly letos zaznít na několika konferencích. „Dalším vrcholem by mohlo být setkání s astronautem Timothy Peakem v Olomouci v příštím roce, například na AFO. Budeme o to určitě usilovat,“ prozradil Lukáš Richterek z katedry experimentální fyziky, podle nějž vzdělávací akce přispěla i k propagaci vesmírného výzkumu. (srd)

Nizozemské království udělilo čestné ocenění Jitsi van Dijkovi

Člen Institutu sociálního zdraví (OUSHI) na cyrilometodějské teologické fakultě a docent University Medical Center v Groningenu Jitse P. van Dijk obdržel titul Důstojník Řádu oranžsko – nasavského. Nizozemsko tak ocenilo jeho významný přínos k řešení problémů v oblasti veřejného zdraví a zdravotní péče ve střední Evropě.

Jeho odborná práce je zaměřena na zlepšení životních podmínek lidí s chronickým onemocněním, zejména pacientů s roztroušenou sklerózou, selháním ledvin a Parkinsonovou chorobou. Svými výzkumy významně přispěl k rozšíření jejich příležitostí pro začleňování do společnosti. „Cenu chápu jako potvrzení toho, že jsme na dobré cestě, zvlášť co se týče internacionalizace: pokusit se na několika vysokých školách o změny, které by zabránily odlivu mozků. Západní univerzity k sobě často přetáhnou excelentní odborníky ze zahraničí, ale zapomenou na jejich původní vědecké prostředí,“ uvedl van Dijk.

V týmu OUSHI se věnuje otázkám sociálních determinant zdraví, chronických chorob a veřejného zdravotnictví. Je jedním z lektorů v doktorském studijním programu teologické fakulty Sociální a spirituální determinanty zdraví a spolupracuje také s dalšími univerzitními pracovišti. „Jeho působení mimořádně zvýšilo mezinárodní prestiž, kvalitu výzkumu a pedagogickou činnost OUSHI i celé olomoucké univerzity,“ uvedl děkan teologické fakulty a vedoucí OUSHI Peter Tavel. (mav)

foto: Petr Kameníček | Olomoucký kraj | archiv Jitse van Dijka

Cenu Olomouckého kraje obdržel profesor Pavel Štěpánek

Kniha Mecenáši Josefa Mánesa: portugalský rod Silva Tarouca a jeho vliv na českou kulturu přinesla Pavlu Štěpánkovi z Univerzity Palackého Cenu Olomouckého kraje. Převzal ji za výjimečný počin roku 2015 v oblasti umění-literatura.

„Mám velkou radost. Je sympatické, že mou práci ocenil i Olomoucký kraj, tedy místo, kde už dvacet let pracuji," řekl Pavel Štěpánek, historik umění z filozofické fakulty. K sepsání publikace, která je určena širší veřejnosti, jej už v roce 1971 přivedla výstava Josefa Mánesa v Národní galerii. Už tehdy začal shromažďovat obrazový materiál. Později o knize přemýšlel v roce 1975 při své první návštěvě Portugalska. Její první náčrt však publikoval až v roce 1997 v ročence Univerzity Karlovy. Ve své práci mimo jiné vycházel z dochované korespondence mezi malířem a portugalským rodem.

„Bez portugalského rodu Silva Tarouca bychom neměli Josefa Mánesa. V české kultuře sehrál mnohoznačnou roli. Dopisy, které Mánes adresoval svým přátelům, charakterizuje bohatství myšlenek a básnická mluva. Vyplývá z nich také Mánesova náruživá zaujatost uměním, velká píle a pracovitost. Také ale i neutěšená životní situace, touha po lepších tvůrčích podmínkách a snaha uniknout z tísnivých pražských poměrů. Právě k tomu mu pomáhaly pobyty v Čechách pod Kosířem," dodal laureát Ceny Olomouckého kraje. (map)

jazykové okénko

Zatímco nejmladší generace Vietnamců mluví česky zpravidla perfektně, generace jejich otců a dědů se s češtinou dost potýká. Např. proto, že vietnamština má ve srovnání s češtinou podstatně omezený repertoár souhlásek – jak ukázal významný český vietnamista a koreanista Ivo Vasiljev, Vietnamci se musejí učit slyšet a vyslovovat *c*, *ď* a *ř*, potíže jim činí rozlišování *s* a *š*, *č* a *ť*, *z* a *ž* a nevnímají např. ani protiklad znělého *b* a neznělého *p*. Kromě toho ve vietnamštině neexistují složitější skupiny souhlásek (např. *st-* nebo *ct-*) a na konci slabik se vyskytují převážně jen nosovky.

Už jen jména některých českých měst jsou pro Vietnamce ze starší a střední generace, kteří si udržují silný vztah ke svému původnímu jazyku i kultuře, nevyslovitelná. Proto užívají starší Vietnamci v komunikaci mezi sebou zkrácené a zjednodušené tvary českých místních jmen – tak např. Strakonice nazývají *Stra*, Karlovy Vary *Ka*, Ostravu *Ot*, Teplice *Tép*, České Budějovice jsou u nich *Čeké*, Vyšší Brod nazývají *Vyší* a podobně. Pro Prahu a Brno zkrácené názvy nevznikly, ale Bratislava bývá označována jako *Braťít*.

Zvlášť zajímavá je skutečnost, že se uvnitř komunity českých Vietnamců ustálily vietnamské názvy pro některá hodně známá místa v Praze. Tak např. *Quảng trường con ngựa*, doslova „Náměstí koně", je Václavské náměstí (podle známé Myslbekovy sochy). *Quảng trường con gà* je doslova „Náměstí kohouta", tj. Staroměstské náměstí, nazývané tak podle kohouta, který kokrhá nad orlojem. A asi nejzajímavější je *Cầu tình* (doslova „Most citů") – tak čeští i někteří jiní Vietnamci už od 80. let 20. století nazývají pražský Karlův most. Tam, na „Most citů", se totiž vietnamští svatebčané jezdívali už za socialismu fotografovat s Hradčany za zády, na památku svého pobytu v naší zemi.

Je podivuhodné, jak jedna a táž realita nabývá jiných tvarů, když je interpretována skrz brýle jiného jazyka a jiné kultury. Ostatně, i my Češi máme sklon si symbolicky přivlastňovat lokality ležící za hranicemi českých zemí tím, že pro ně máme počeštěná jména – srov. např. jména *Mnichov*, *Cáchy*, *Paříž*, *Lutych* nebo třeba *Skalnaté hory* (dříve dokonce *Skalisté*). Mezi národy Evropy v tomto „umění" vynikáme, ale samozřejmě se ve výsledku ani neblížíme té východoasijské invenčnosti a obraznosti, se kterou prvky naší české reality pojmenovávají Vietnamci.

Vietnamci jsou po Ukrajincích a Slovácích naší třetí největší národnostní menšinou – podle výsledků posledního sčítání lidu jich u nás trvale žije více než 53 000. Na rozdíl od Ukrajinců a Slováků, jejichž jazyky jsou nám velmi blízké, mluví Vietnamci jazykem, který se češtině naprosto nepodobá, a to v míře asi maximální. Čeština, kterou Vietnamci musejí alespoň na základní úrovni zvládnout, jim tedy činí velké potíže.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad Okolo češtiny vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

kaleidoskop

Nejmladší mezinárodní rozhodčí Jiřina Prokopová miluje šachy i fyziku

Táhnout figurkami se Jiřina Prokopová naučila ve čtyřech letech. Jako dítě šachy hrávala, ale škola měla vždy přednost. Královské hře přesto studentka experimentální fyziky zůstala věrná, a to v pozici arbitra. Dnes je ve 23 letech nejmladší mezinárodní rozhodčí na světě a v září se v roli sudí zúčastní šachové olympiády v Baku. Svoji profesní budoucnost by však ráda spojila s vědou.

Nabídku, aby zkusila dráhu šachové rozhodčí, dostala ve 14 letech od kamaráda. Následovala série seminářů a přednášek o pravidlech hry, ekonomických směrnicích, následně testy a účasti na turnajích. „Ze začátku jsem měla trochu problémy s autoritou, protože tuto činnost vykonávají spíše starší pánové. Myslím si ale, že teď už si na mě všichni zvykli a začali mě brát. Jsem ráda, že mohu působit na turnajích. Cítím se tam jako doma, mám tam většinu přátel, dobře vycházím s pořadateli. Je to velmi důležitá část mého života a mimo jiné i skvělý způsob, jak si při studiu přivydělat," prozradila Prokopová.

Propojení šachů a fyziky považuje za prospěšné. A to vzhledem k analytickému myšlení, které je u obojího potřeba. Věnuje se astročásticové fyzice, diplomovou práci zpracovává na Fyzikálním ústavu Akademie věd ČR. „Mým snem je pracovat ve výzkumu, věnovat se fyzice a poznávat svět. Šachy jsou takový plán B, kdyby to náhodou s fyzikou nevyšlo," svěřila se studentka. (srd)

Nová lukostřelnice

Univerzita Palackého má novou krytou lukostřelnici. Studenti, akademici i zaměstnanci si ji mohli premiérově vyzkoušet v polovině května v rámci Sportovního dne UP. Rekonstrukce původního sportoviště se týkala především zateplení objektu, aby se zájemci o lukostřelbu mohli tomuto sportu věnovat celoročně. (map)

Literární soutěž UP ovládli studenti filozofické fakulty

Univerzita opět podpořila spisovatelský talent svých studentů, pro které už po dvaadvacáté vyhlásila Literární soutěž UP. První místa v kategoriích poezie a próza získaly studentka anglické a japonské filologie Kristýna Hájková (na snímku) a posluchačka filmové vědy a žurnalistiky Anna Hrbáčková. Studenti filozofické fakulty obsadili i stříbrné a bronzové příčky, čestná uznání za poezii a fejeton získaly autorky z pedagogické fakulty. Ocenění spojená s finanční odměnou si letošní laureáti odnesli ze slavnostního vyhlášení výsledků soutěže v Uměleckém centru UP.

O vítězích rozhodla komise složená z odborníků z filozofické fakulty. Radek Malý, Jana Vrajová a Michal Sýkora posuzovali letos rekordních 125 textů, které do soutěže přihlásili autoři ze všech osmi fakult. (mav)

Nejlepší studentská polévka

Dýňová polévka s asijskou chutí Nikol Šteinerové, studentky oboru Sociální pedagogika cyrilometodějské teologické fakulty, vyhrála studentskou soutěž Garden Food Festivalu. Nikol jí k degustaci připravila pět litrů. Do té doby ji vařila pouze doma. „Z vítězství mám velkou radost, dojetím se mi chtělo až brečet. Sleduji pořady o vaření, pročítám se recepty, vařím snad každý den. Je to můj koníček," řekla vítězka. Dodala, že chutě se rozhodla propojit především proto, že miluje jak dýňovou polévku, tak asijskou kuchyni. (map)

3D tisk je novinkou v Pevnosti poznání

V Pevnosti poznání si mohou příchozí vyzkoušet moderní technologii 3D tisku. Tuto novinku najdou v expozici Živá voda. Tištěné výrobky vznikají z nataveného tenkého proužku plastu, který se postupně na model vrství. Návštěvníci se dozvědí nejen zajímavosti o této technologii, ale odnesou si domů i vytištěnou drobnost v podobě kočky, pavouka, netopýra nebo klíčenky s logem UP. „Technologie se využívá v geoinformatické praxi například pro tvorbu tyflomap, fyzických 3D modelů zemského reliéfu nebo sociálních povrchů. Reálný model přináší oproti projekčním metodám možnost reálně si ‚ohmatat' území, lépe číst a porovnávat zobrazené údaje," vysvětlila Jitka Doležalová z katedry geoinformatiky. (vys)

Nová kniha o Oldřichu Stiborovi

Fascinující příběh člověka s bohémskou povahou, později radikálně levicově smýšlejícího umělce, který po několik let paradoxně zastával funkci policejního úředníka – to vše přináší nejnovější kniha *Oldřich Stibor. Divadelní režisér a člověk*. Její autorka Helena Spurná z katedry divadelních a filmových studií na ní pracovala víc než dva roky. „Není to jen teatrologická práce, je to i historická sonda, která ukazuje, jak je divadlo spjato s určitým společensko-politickým děním ve své době," řekla Helena Spurná. Kniha vyšla ve Vydavatelství Filozofické fakulty UP. (map)

UPoint oslavil první narozeniny

Téměř 18 tisíc návštěvníků si našlo za rok cestu do univerzitního informačního centra a obchodu UPoint v domě U Černého psa na Horním náměstí v Olomouci. Na dvou stech metrech čtverečních najdou návštěvníci knihy z univerzitního vydavatelství, informační materiály, upomínkové předměty v barvách a stylu UP i autorskou módní kolekci UniWearCity. Právě trička a mikiny ve stylu UP si oblíbili i úspěšní absolventi a hosté UP, jako například Jakub Železný, Bohdan Pomahač, Jiří Suchý nebo Helena Suková (na snímku je před UPointem v univerzitní mikině rektor Jaroslav Miller). Objednávat zboží je možné i přes eshop. UPoint funguje také jako společenské centrum, je místem přednášek, výstav, workshopů. Veřejnost se v něm může setkávat i s osobnostmi z univerzitního světa, které se představují v cyklu besed UP host. (ipu)

Úspěšné univerzitní volejbalistky

Volejbalistky týmu Univerzity Palackého se staly vicemistryněmi republiky. V boji o mistrovský titul sice podlehly prostějovským soupeřkám, ale i tak získaly pro Olomouc cenný úspěch. Po pěti letech se vysokoškolačky radují ze zisku stříbrných medailí. Ještě lépe se v sezóně dařilo starším žákyním volejbalového klubu UP, které se staly po 18 letech dokonce mistryněmi republiky! (ipu)

foto:
Velena Mazochová
Eva Hobzová
Milada Hronová
Vladimír Jágr
Gabriela Knýblová
Adam Fritscher

testovací centrum

text: Martin Višňa
foto: Jan Volf, Martin Višňa

Aplikační centrum BALUO:
stanice technické kontroly pro vaše tělo

Univerzitní areál v Neředíně získal punc jedinečnosti. Fakulta tělesné kultury dobudovala Aplikační centrum BALUO, které se na první pohled může jevit jako obyčejný komplex tělocvičen a bazénu. Ve skutečnosti však jde o moderní, v České republice unikátní vědeckotechnický park zaměřený na podporu zdravého životního stylu a pohybové aktivity.

Část oné jedinečnosti již byla prozrazena při uskutečněných prohlídkách například v rámci univerzitních dnů otevřených dveří, kdy se stovky lidí mohly podívat mimo jiné do zázemí plaveckého bazénu, přičemž si nemohly nevšimnout kamer, které pohyb plavce ve vodě zaznamenávají pro další analýzu. Kamerami prošpikovaný bazén ani testovací sportovní hala však nejsou srdcem nového komplexu.

Tím je diagnostické studio tělesné kultury překřtěné na stanici technické kontroly pro vaše tělo. „Tím, jak se v současnosti snižuje úroveň pohybové aktivity v populaci, řada lidí už ani neví, jak se má správně hýbat. Když se snaží, často si spíše ublíží, než aby jim pohybová aktivita prospěla. Tady nabízí BALUO pomocnou ruku – chceme lidem jasně a stručně vysvětlit, jak na tom aktuálně jsou, a podle toho doporučit jednotlivé pohybové aktivity s ohledem na fyzický a psychický stav, ale také podle toho, jaké mají zvyky a co je baví," uvedla Ilona Hapková, vědecká pracovnice centra.

Nezbytná startovací čára

Je přitom jedno, zda půjde o dítě školou povinné, pracujícího člověka nebo seniora, osobu s handicapem, sportovce rekreačního či vrcholového. BALUO je pro všechny. Nezbytné je ovšem poznání tzv. startovací čáry jedince. Kdo do centra zavítá, vyplní dotazník, který odborníkům poskytne základní informace, a poté absolvuje diagnostický balíček podle doporučení a svých potřeb a cílů.

„Po zjištění aktuálního stavu, tedy té startovací čáry, bude klientovi doporučena pohybová aktivita nebo i vytvořen adekvátní program, který s námi může dále konzultovat a plnit jej v prostorách našeho centra. Důraz přitom klademe na individuální potřeby daného člověka a dlouhodobost programu. Chceme, aby lidé poznali svůj organismus, aby se o sebe starali, sledovali s naší odbornou pomocí svůj vývoj a zlepšení fyzické zdatnosti. Očekáváme tedy spolupráci s lidmi, kteří se chtějí začít starat o sebe a preventivní péčí předcházet civilizačním chorobám moderní doby," dodala Hapková.

Klienti centra se zároveň anonymně stávají součástí výzkumu, výsledky měření pomohou zkvalitňovat preventivní péči pro jednotlivé věkové a profesní skupiny.

Vývoj běhacích pásů

Aplikační centrum je vybaveno špičkovými moderními přístroji a nejnovějšími technologiemi. Vsází se mimo jiné na mobilitu nebo na nastolení co možná nejreálnějších podmínek při testování.

„Díky nejrůznějším trenažérům jsme schopni simulovat reálné podmínky, takže například při testu VO2 max není nutné, aby ho člověk absolvoval v diagnostické laboratoři, ale můžeme ho změřit třeba na ski sjezdovce, v bazénu nebo v exteriéru, přímo v konkrétních podmínkách daného sportu," nastínil možnosti David Prycl, který je v centru odpovědný za transfer technologií.

BALUO je přitom i partnerem při vývoji a prodeji některých moderních strojů a postupů. „Se společností Atlas Treadmill nyní vyvíjíme dvě řady běhacích pásů a žádáme o patentovou ochranu. Jedna řada bude vhodná pro fitness nebo rehabilitační centra či do domácností, druhá je určená pro cyklisty, lyžaře nebo třeba horolezce. Unikátně řešené pásy jsou vlastně stavebnice, které mohou být přizpůsobeny požadavkům konkrétního zákazníka, součástí mohou být i obrazovky s vizualizacemi různých lokalit pro navození reálnějších podmínek testování," prozradil Prycl.

Kladné ohlasy od sportovců i firem

Další zajímavá spolupráce se odehrává ve velké testovací hale, která bude pod dohledem unikátního indoorového geolokačního systému společnosti Sewio. Ten je přesnější než klasická GPS a lze ho využít ke sledování a měření pohybu hráčů po hrací ploše s přesností na centimetry. Chytrými technologiemi bude nabité i fitness centrum s rozlohou přes 300 metrů čtverečních, které obsáhne všechny zóny nezbytné k rozvoji svalové síly a fyzické zdatnosti. Stačí, aby návštěvník fitka přišel k danému přístroji se svým čipem, a přístroj přednastaví zátěž podle jeho individuálního programu.

Přestože se Aplikační centrum BALUO teprve postupně zabíhá a oficiální otevření je plánováno na podzim, zkušební provoz a prezentace centra na veletrzích či u významných zaměstnavatelů v regionu přinesly první ohlasy. Některé z firem služby centra chtějí zahrnout do benefitů pro své zaměstnance.

„Lidé většinou o možnostech centra netuší, ale když si to tady projdou, jsou nadšení a říkají, že by byli rádi našimi klienty. Dokonce nás oslovují, zda už si to tady mohou rezervovat dopředu, protože se bojí, že na ně nevyjde kapacita," uzavřela Ilona Hapková.

Centrum kinantropologického výzkumu a stěhování

S dokončením Aplikačního centra BALUO stavební ruch u fakulty tělesné kultury neutichne. Na nové objekty naváže přestavba sousední budovy bývalé vojenské prádelny na moderní sídlo fakultního Centra kinantropologického výzkumu. Staveniště by dodavateli stavby mělo být předáno v polovině června. Po skončení stavby pak dojde k přestěhování katedry sportu, která sídlí v historické budově v Hynaisově ulici, do neředínského areálu fakulty.

Ski sjezdovku v AC BALUO otestoval bývalý reprezentant v alpském lyžování Martin Vráblík

Do AC BALUO zavítali i studenti Dětské univerzity

Olomoucký Majáles Univerzity Palackého
2.–7. května 2016
foto: Gabriela Knýblová

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Jiří Pavlica: Učím se zachovávat rytmus

Jiří Pavlica (*1953)

Vystudoval hudební vědu a teorii kultury na FF UP, obor housle na brněnské konzervatoři a kompozici na JAMU v Brně (u Zdeňka Pololáníka a Arnošta Parsche). Od roku 1978 stojí v čele hudebního souboru Hradišťan. Má za sebou výraznou hudební činnost: bohatou diskografii s vlastními autorskými projekty, četná autorství filmové a divadelní hudby, pravidelné koncerty doma i v zahraničí. Získal jak odborná ocenění, tak ceny za nejprodávanější alba. Spolupracuje s řadou špičkových interpretů a souborů od nás i ze zahraničí. Autorsky se uplatňuje i v oblasti volné soudobé tvorby (Missa brevis pastoralis, Oratorium smíru aj.). Jiří Pavlica s Hradišťanem také vystoupí na historicky největším setkání absolventů UP 10. září v Olomouci.

Málokdo má to štěstí, že se při vyslovení jeho jména lidé jaksi mimoděk usmějí. Jen tak, trošku, pro sebe, jako při vzpomínce na něco hezkého. A málokdo má to štěstí, že ho publikum nejen poslouchá, ale že mu i dokáže naslouchat. Myslím, že Jiří Pavlica, muzikant, skladatel a absolvent Univerzity Palackého to štěstí má.

— Před pár lety jste složil oratorium inspirované odkazem svatého Vojtěcha Brána poutníků. Nedá mi to se nezeptat: Na jakém místě se teď nachází poutník Jiří Pavlica?

Předpokládám, že jsem někde uprostřed cesty. Ale popravdě – nikdo z nás netuší, v jaké části naší pouti se zrovna nacházíme. Není v naší moci to vědět, a to je dobře. Co ale vím, je, že právě v této životní etapě, v níž se teď nacházím, jsem maximálně spokojený. Kdyby to šlo, zastavil bych čas. To ale nejde a mimochodem je to jedna z mála spravedlností na tomto světě. Takže se začínám učit: učím se šetřit se silami, učím se zachovávat rytmus, učím se ubírat plyn. Víte, já jsem si dlouho myslel, že stihnu všechno, co chci, že všechno zvládnu. A možná bych to i dokázal, ale zjistil jsem, že už mě to tak netěší. Ale já chci mít radost z toho, co dělám, a chci tu radost předávat lidem. A tak si musím zachovat jistou zážitkovou hygienu a rytmus.

— Cesta každého z nás je lemována milníky, hodnotami, které nám pomáhají najít správný směr nebo ten správný směr udržet. Co vede vás?

Určitě je to hodnotový systém, který mám a který považuju za jisté konstanty neměnnosti. Člověk v životě potřebuje kotvy, a i proto si tolik chráním soukromí, rodinu. Pokud máte pevný systém hodnot, tak se máte vždy o co opřít. Život vám nachystá nejrůznější překvapení a vy ty situace musíte zvládnout, neuhýbat, protože tím se problém většinou nevyřeší. Vždycky je potřeba se k němu postavit čelem a vyřešit ho. Nikdy dopředu netušíte, co vás čeká – jestli vám někdo ve vaší práci položí smítko nebo kládu přes cestu a podrazí vás nebo zažijete těžké časy v rodině, nemoc, neštěstí. Ve vteřině se komukoli z nás může změnit život. Proto je pro mě můj systém hodnot tak důležitý – pomáhá mi chránit to, na čem mi opravdu záleží, a pomáhá mi tak žít.

— Mluvíme o milnících, které nám vyznačují cestu. Tu cestu nám mohou ovlivnit i výzvy, příležitosti, které před nás život postaví. Máte výzvy rád?

Nikdy jsem se výzvám nebránil, dokonce jsem je přijímal rád. Mnohé projekty vznikly jen proto, že jsem byl požádán o spolupráci. Když vás osloví někdo, o kom víte jen to, že je Japonec, hudebník a jmenuje se Yas-Kaz, tak musíte umět přijímat výzvy. Mluvím o době někdy před dvaceti lety, kdy internet ještě moc nefungoval, informací příliš nebylo, ale já jsem se rozhodl, že tu nabídku přijmu. A je to jedna z obrovských zkušeností, kterou jsem učinil v rámci mezinárodních spoluprací. Z ní jsem potom čerpal při dalších projektech, ať už s jihoafrickým multiinstrumentalistou Dizu Plaatjiesem nebo s altajskými hudebníky a mnohými dalšími.

To byly výzvy, které přinesl život. Pak jsou ale ty druhé, ty, které si vytyčíte sami a více či méně úspěšně se jich snažíte dosáhnout. Já jsem vždy jakýmsi důsledným až buldočím způsobem šel za tím, co jsem si předsevzal, a tak se mi to možná podařilo splnit. Ať to byla různá CD nebo hudební projekty. V posledních deseti letech se hodně věnuju symfonické tvorbě, a to přináší spolupráci s prestižními orchestry. Když vás osloví Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, dají vám k dispozici špičkový orchestr, Smetanovu síň Obecního domu a řeknou „napište pro nás celovečerní pořad a napište, co chcete“, tak to je velká výzva.

— Neochromí vás strach? Právě z toho, že je to velká příležitost?

Když začnete dělat, tak to ochromení přejde. Musíte začít pracovat, to je nejlepší odpověď na jakoukoli případnou trému nebo respekt. A tak pracujete, pracujete dlouho, usilovně a pak je jednoho dne plná Smetanova síň…

— Zní to jednoduše a téměř idylicky. Když jste si ale před lety troufnul propojovat s folklorem jiné žánry, pracovat s tou hudbou, tak vás mnozí kritizovali. Vzpomínáte na ty časy?

Dnes už se k tomu vracím spíš s úsměvem, ale kdysi mě to trápilo. Může se samozřejmě stát, že i když něco děláte s plným nasazením a myslíte to opravdově, tak vás někdo nepochopí. To jistě. Ale pokud vám u toho začne podsouvat zlé úmysly, tak to vás brzdí a trápí. Proč bych to dnes nepřiznal. Myslím, že každého, kdo něco dělá, potěší, když je kladně ohodnocen. Nezblázní se z toho, ale potěší to. A když vás někdo pohaní, tak to nepotěší, ale zase se z toho nesmíte zbláznit. Samozřejmě záleží i na míře toho pohanění, stejně jako po-

„Člověk v životě potřebuje kotvy, a i proto si tolik chráním soukromí, rodinu. Pokud máte pevný systém hodnot, tak se máte vždy o co opřít.“

Jiří Pavlica s Hradišťanem vystoupil v olomouckém chrámu Panny Marie Sněžné v oratoriu Pavla Helebranda Evangelium podle houslí.

chválení. Já sám nejlíp vím a vycítím, jestli ten člověk tomu opravdu rozumí, anebo střílel od boku a chtěl jenom ublížit, nebo naopak lacině pochválit. Taková pochvala netěší. Těší vás to, když poznáte, že ten člověk vás opravdu pochopil.

— Jsme společnost hodně orientovaná na výkon – výš, dál, rychleji. Občas to vypadá, že zastavit se, ohlédnout se zpět, je něco nepatřičného. Vaše hudba ale k zastavení, k přemýšlení inspiruje…

Myslím, že s každým poznáním, kterého se vám dostane, s každou další životní zkušeností, kterou získáte, dokážete být víc nad věcí. V konfrontaci dnešního světa a dnešních kulturních vzorců, kdy k nám přicházejí úplně jiní lidé, které my nemůžeme pochopit a kteří nemůžou pochopit nás, si čím dál tím víc kladu otázku, jestli ten náš model výkonnostního nastavení, o němž mluvíte, je vždy ten úplně nejlepší. Na druhou stranu je pravda, že Evropa, její kulturněhistorická tradice, vyvěrá z křesťansko-židovsko-humanistických proudů, z toho kvasu, který to všechno přinesl a vytvořil kulturní vzorec, v němž je zakódováno ono rychleji, lépe a k vyšším metám. Asi jen ti nejmoudřejší se dopracují k poznání, že ty správné hodnoty jsou někde úplně jinde.

— Zastavujete se rád?

Ano. Zastavuju se rád a čím dál víc. Zastavuju, rozvažuju, tak, abych znovu a znovu dostal chuť tvořit.

— Věříte na předávání energie? Že to pozitivní, co třeba na koncertech ze sebe vydáte, kdesi zůstává, někoho ovlivní?

Ano, vnímám to tak, věřím tomu a mám to i vyzkoušené. A možná je to ten hlavní důvod, proč dělám to, co právě dělám…

— Funguje něco jako paměťová stopa hudby?

Hudba má dar promlouvat ke všem lidem bez rozdílu vzdělání, věku, ras… Přináší kromě jiného emoce a často i podprahová sdělení. To vše zanechává v každém člověku nějakou stopu, aniž si to třeba v tu chvíli uvědomuje. Jde o to, aby ta stopa byla pozitivní.

— Když se podívám na vaši tvorbu, zdá se mi, že pro vás je důležitá nejen hudba, ale i slovo. Jako dvě rovnocenné složky. Není ale slovo jako slovo. Dnes jsme přetextovaní, přehlcení slovy, jejichž obsah jakoby vymizel. Věříte ještě v sílu slova?

Klíč k pochopení všeho, co jsem kdy udělal, je v pochopení obsahu, ve sdělení. Když mi někdo vyčítá, že jsem něco udělal příliš extravagantně, tak odpovídám, že se plete. Že se jenom vracím k nějakým hodnotám, k něčemu, co už tady bylo. Sdělení je pro mě na prvním místě – je mu podřízen text, hudební výrazové prostředky. Vše. Sdělení je klíč.

— Vlastně tak dokazujete, že ti před námi možná byli i moudřejší, že některé věci definovali lépe, měli je lépe srovnané. Možná tak i lépe žili.

Myslím, že ano, i když každá doba má své. Oni na to vše měli čas. Nezahlcovali se zbytečnostmi. Nedokážu percentuálně odhadnout, kolik z toho, co nás dnes obklopuje, je šumem, informačním smogem, ale asi to nebude malé číslo. Občas v těchto souvislostech používám slova kolegy mé ženy, který, když přijde deset nesmyslných dotazníků s nějakými předpisy a nařízeními, říká: „Můžu bez této informace umřít? Můžu.“

— Každý z nás nějak vnímá svět, pamatuje si vůně zajímavých míst, chutě jídel. Co vy? Pamatujete si svět podle hudby?

Určitě. Každý kout světa, kde jsem byl, mám tak v paměti poznačený. Naše planeta je pro mě jeden velký barevný zpívající svět. Jenže si ho ničíme.

— Bojíte se toho, co přijde?

Bojím, no… Spíš jsem ostražitý a sleduju, jestli se dá odhadnout, kam se bude lidstvo ubírat. Co bude s přírodou, jestli nás uživí zeměkoule. Ano, jsem ostražitý, ale zároveň vím, že mě to jednoznačně přesahuje a nezbývá než být pokorný a začít od sebe. Žít v harmonii sám se sebou i se svým okolím, s rodinou, přáteli, s přírodou živou i neživou. A samozřejmě být v harmonii s tím, co je nad námi.

reportáž

text: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová

Když v lavicích sedí dědové a babičky

Každá druhá středa v měsíci byla v době letního semestru pro Evu Zatloukalovou výjimečným dnem, na který se těšila. Doma v Prostějově nechala své starosti, rodinné i zdravotní, a pravidelně vyrážela směr Olomouc. A cíl? Přátelé a vzdělávání. Eva Zatloukalová, babička čtyř vnoučat, totiž studuje. Je posluchačkou Univerzity Palackého – univerzity třetího věku (U3V).

Paní Eva Zatloukalová patří mezi studenty „mazáky“. Na univerzitu třetího věku se zapisuje už šest let. Začala programem na fakultě zdravotnických věd. „Zdravotnictví mě vždycky přitahovalo. Chtěla jsem ho poznat zevnitř. A to se mi povedlo. Byly to nádherné dva roky studia, za které děkuji.“ Pak si vybrala psychologii a po ní program na lékařské fakultě.

V tomto akademickém roce padla její volba na právnickou fakultu, která se do výuky v rámci U3V zapojila poprvé. Motivaci hledat nemusela. „Alespoň základní právní povědomí je potřeba, protože s právem se setkává člověk denně. Řekla jsem si, co můžu ztratit, zkusím to a přihlásila jsem se. Rozhodně nelituji. Naopak. Mám za sebou dva skvělé semestry.“

Dobrá nálada

Je středa, krátce před půl dvanáctou. Do jedné z učeben právnické fakulty přichází Eva Zatloukalová v doprovodu své kamarádky, kterou poznala právě „ve škole“. Dámy se zdraví s ostatními spolužáky, usedají do předních lavic a zapisují se do prezenční listiny. Nikdo z pětadvaceti posluchačů si nedovolí přijít do výuky pozdě. A rozdílů mezi studenty seniory a juniory by se našlo víc. Tentokrát v učebně není jediný notebook, všichni jsou dobře naladěni a všichni nedočkavě vyhlížejí přednášející.

Univerzita třetího věku

vedoucí
PhDr. Naděžda Špatenková, Ph.D.

kancelář
třída Svobody 26
772 00 Olomouc

úřední hodiny
pondělí–pátek 13.00–14.00

kontakt
+420 585 633 408
u3v@upol.cz
www.u3v.upol.cz

„Připravila jsem si pro vás několik témat. Jedním z nich jsou i svatby, i když ty se vás už asi netýkají. Navíc vy už víte o životě hodně," říká s humorem na úvod bloku rodinného práva profesorka Milana Hrušáková, bývalá děkanka fakulty. Během svého výkladu se zaměří na rozvody a především úpravu styku s dítětem. Teorii prokládá zajímavými příklady ze soudních síní. Studenti pečlivě poslouchají, ptají se a mluví o osobních zkušenostech, o vztazích s vnoučaty. Milana Hrušáková se v jednu chvíli do výkladu zabere natolik, že své posluchače klidně osloví: „Děcka..." Vzápětí se ale hned opraví: „Teda milí posluchači..."

Devadesát minut mezi paragrafy rychle uteče. „Škoda, že takoví právníci jako je paní profesorka, nebyli u soudu před sedmadvaceti lety, když jsem se rozváděl," posteskne si ve dveřích jeden z posluchačů. Odchází spokojený stejně jako Eva Zatloukalová s kamarádkou. „Přednáška mě opět nabila energií, mám zase šťastný den," hodnotí výuku osmašedesátiletá žena.

Motivace i pro vnoučata

Eva Zatloukalová je důkazem, že se nic nemá předem vzdávat. Už když se před šesti lety zapisovala na U3V, velmi špatně viděla. O zrak přichází postupně, číst už téměř nemůže, ale studuje dál. Jejím hlavním pomocníkem je speciální „mluvící" počítač a kamarádka. „S mým handicapem je to náročnější, ale jde to. Jsem ráda, že jsem se pro studium rozhodla." Baví ji i zpracovávání písemných prací, například podkladů pro kolokvia. Trénuje si při tom paměť a rozšiřuje obzory. „Potřebuji poznání, bez něj mi připadne život chudý."

I když o svých vysokoškolských pokrocích s příbuznými příliš nemluví, cítí uznání. „Jeden vnuk mi říká: ‚Ty jsi úžasná babička.' Moje aktivita vnoučata motivuje k jejich vlastnímu studiu. Vloni přišli i na mou promoci." Pokud o škole s někým mluví, tak se svými vrstevnicemi. „Ptám se kamarádek, zda to nechtějí zkusit. Myslím si, že je to dobře využitý čas a dostanu se mezi lidi."

Přestože má Eva Zatloukalová spoustu koníčků, od pletení z pedigu přes turistiku, psaní článků do časopisu pro zrakově postižené až po doučování vnoučat, univerzita jí přes prázdniny chybí. „Poslední roky se vždycky těším na září. Ten pocit, kdy jdu k zápisu, je úžasný." Na otázku, zda hodlá po právnické fakultě ještě dál studovat na Univerzitě Palackého, odpovídá bez delšího přemýšlení. „Rozhodně. Obor zřejmě vybereme spolu s kamarádkou. Kvůli mému zdravotnímu handicapu musíme bohužel vyloučit ty přírodovědné. Do laboratoří bych nemohla. Já osobně pokukuji po historii."

Univerzita třetího věku

je specifickou součástí celoživotního vzdělávání. Poskytuje starším občanům vzdělávání na nejvyšší možné, tedy vysokoškolské úrovni. Vzdělávání na univerzitě třetího věku má výlučně charakter osobnostního rozvoje, nikoliv profesní přípravy, a nezakládá tak nárok na vysokoškolský titul.

Každoročně v rámci U3V studuje na UP bezmála 1 200 seniorů.

Do přípravy a výuky U3V jsou zapojeny všechny fakulty UP. Zájemci si mohou vybírat z 16 specializovaných modulů. Univerzita Palackého nabízí U3V také seniorům ve Valašském Meziříčí, Uherském Hradišti a ve Vyškově.

U3V na UP je nejstarší univerzitou svého druhu v ČR. Letos na podzim oslaví 30. výročí od otevření.

doporučuji

blog

ZAJÍMAVÉ!

Tadeáš Žďárský, *student environmentálních studií a udržitelného rozvoje, PřF*

Rád bych doporučil blog **Czech Zero Waste**. Je o třech holkách, které štve zbytečný plastový odpad, a proto se ho rozhodly ze svého života odstranit úplně. Na blogu najdete různé návody, tipy a triky, jak se s odpadem může vypořádat i obyčejný smrtelník. Tento trend je už na západě docela známý a mě těší, že něco podobného vzniká i v českém prostředí a jazyce a stává se tak dostupnějším většině populace. Jednou z autorek je studentka přírodovědecké fakulty Helena Škrdlíková.
Více na *www.czechzerowaste.cz*

hudba

Šárka Vopařilová, *studentka sociální pedagogiky, CMTF, Pragulic Olomouc*

Country hudba mladistvá a sexy? Ano! To je můj oblíbený autor **Luke Bryan**. Písničky o obyčejných věcech, tak jako jeden z jeho prvních songů Rain Is A Good Thing. Kluk z farmy v Georgii, kterému kouká sláma z bot, užívá si života s přáteli, jezdí ve velkém trucku a hraje na kytaru… Pro mě nejlepší pro letní pohodové večery.

kniha

Lukáš Merz, *odborný asistent Ústavu společenských a humanitních věd, předseda fakultního senátu, FZV*

Harper Lee: Jako zabít ptáčka
Po dlouhé době jsem vzal opět do ruky klasiku americké literatury od Harper Lee, která zemřela v únoru tohoto roku. Její debut z roku 1960 měl obrovský úspěch a v letech bojů za občanská práva se stal v USA takřka povinnou četbou. Silný příběh sleduje proces s nespravedlivě obviněným černošským mladíkem, jehož obhajoby se ujímá bílý právník. Zoufalý boj proti společenským předsudkům, rasismu a pokrytectví, který se odehrává ve 30. letech na segregovaném Jihu, je podaný dětskýma očima a s lehkou ironií, z níž místy docela mrazí. Volání po elementární lidské slušnosti je totiž aktuální nejen v Georgii ve 30. letech, ale tady a teď.

koupit!

doporučuji

facebook

Vojtěch Duda, *doktorand v oboru anglický jazyk, FF*

Jste aktivní na sociální síti? A líbí se vám možnost na svou zeď každodenně dostávat novinky a aktuální zajímavosti ze světa vědy, navíc v podání svých mladých a nadšených kolegů – studentů olomoucké přírodovědecké fakulty sdružených ve spolku UP Crowd? Pak si příslovečným palcem nahoru určitě označte stránku zvanou **Vědátor** a můžete se těšit na výběr těch nejžhavějších zpráviček z přední linie vědecko-technického pokroku, okořeněné tou správnou dávkou studentského punku. *www.facebook.com/VedatorCZ*

letní výlet

Martin Višňa, *FTK*

Pokud toužíte v létě vyrazit na výlet do míst, kde se nebudete tísnit se stovkami dalších turistů, pak můžu vřele doporučit **Hřebečské důlní stezky**. Naučné stezky vás provedou ve stínu lesa a poučí o hornické minulosti hřebenu mezi Moravskou Třebovou a Svitavami, z vyhlídek a rozhleden budete mít celý kraj jako na dlani, podíváte se k opuštěným štolám, můžete se svézt parním vlakem po úzkokolejce. A nezapomeňte si prohlédnout Moravskou Třebovou s krásným zámkem.

webové stránky

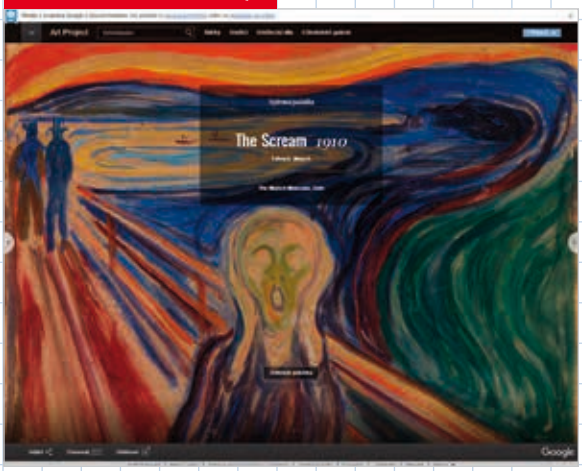

Jaroslav Krempl, *student 4. ročníku oboru právo, PF*

Rozhodně doporučuji stránku **Art Project** od společnosti Google. Ta obsahuje stovky tisíc slavných děl – digitalizovaných obrazů a fotografií ve vysokém rozlišení, které tvůrci tohoto projektu průběžně shromažďují z muzeí a sbírek na celém světě. Aplikace dokonce u některých vybraných muzeí umožňuje virtuální prohlídky, není tedy problém navštívit například Metropolitní muzeum umění v New Yorku prostřednictvím počítače z pohodlí domova. Sbírka obsahuje díla napříč dějinami umění a kolekce se navíc každým dnem rozrůstá. Čím dál častěji v ní dokonce nacházím díla ze svých oblíbených českých sbírek. Jedná se tedy pro mě jako pro milovníka umění o zásadní počin, který mi pravidelně přináší moji denní dávku estetického požitku.

text: Martina Šaradínová
foto: MUO

Stupkovo kvarteto slaví 35. narozeniny

Na svém kontě má asi 450 koncertů, z nichž některé se konaly v místech, kde se psaly (nejen hudební) dějiny. Jeho členové nastudovali a provedli kolem 105 smyčcových kvartetů a hrou na 16 strunách potěšili tisíce posluchačů v tuzemsku i zahraničí. Řeč je o Stupkovu kvartetu, komorním souboru Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, který letos slaví 35. výročí založení.

Historie kvarteta se začala psát v roce 1981 pod názvem Nové kvarteto. U jeho zrodu stáli dva nynější členové – absolvent fakulty a primárius kvarteta Vladimír Žůrek a violista Jiří Kobza, který působil na katedře matematické analýzy a aplikací matematiky. K zakládajícím členům patřili i Jiří Kučera a Dan Marek. Teprve když soubor dosáhl odpovídající úrovně, pojmenovali ho po Františku Stupkovi, jenž byl v letech 1946 až 1956 šéfdirigentem Moravské filharmonie Olomouc. „Obdivovali jsme ho a chtěli jsme ho tím uctít. Pro nás to zároveň znamenalo závazek: buďte pilní, studujte, cvičte, abyste nedělali ostudu tomuto velkému jménu," vzpomíná Žůrek.

Hrají klasiku i málo uváděná díla

Osazenstvo souboru se několikrát změnilo, v posledních dvou desetiletích do čtveřice patří členové Moravské filharmonie Olomouc Martina Fischerová (housle) a David Kostrhon (violoncello). Dvakrát týdně se scházejí na přírodovědecké fakultě a několik hodin tam cvičí skladby pro vystoupení. V jejich podání publikum slyšelo klasický světový repertoár pro smyčcová kvarteta, tedy díla Haydna, Mozarta, Beethovena, Schumanna a dalších. Za ještě významnější považují členové kvarteta český repertoár. Vždyť vedle zhruba deseti Dvořákových kvartetů provedli i známý Dvořákův klavírní kvintet Opus 81 a svého času jako jediní v tuzemsku hráli jeho kvintety s opusovými čísly 1 a 5. Výjimečné bylo i ztvárnění všech pěti Foersterových kvartetů, které mimo jiné zahráli v Praze ve Foersterově síni.

„Vnímali jsme, že tam kdysi varhaničil Antonín Dvořák, pak tam hrávali Foerster otec i syn. Koncertovali jsme také v slavném Carolinu, přišlo 400 lidí. Vážíme si ale i vystoupení v koncertní síni v Uničově, olomoucké Redutě či kapli Pöttingea," prozradil primárius, který veškerá vystoupení pečlivě zaznamenává v kronice. Mnoho jejích listů zaplnil v posledních pěti letech. Stupkovo kvarteto má totiž za sebou sérii úspěšných projektů. Současným autorům věnovalo sérii Zelená soudobé hudbě, při níž provedení šesti kompozic přihlíželi i samotní autoři. V roce 2011 soubor slavil 30. narozeniny, po cyklu koncertů následovalo nahrání CD. O rok později se hudebníci vydali i do zahraničí, pod názvem Průsečíky české a německé hudební kultury hráli v Lipsku, Vídni, Praze či Olomouci. Projekt Konfrontace – česká komorní hudba v proměnách času z roku 2014 přinesl kvartetu Cenu Olomouckého kraje za výjimečný počin v oboru hudebního umění. Vloni kvarteto hostovalo v Německu a uspořádalo koncerty na počest Františka Stupky, u nějž si hudební svět připomínal 50 let od jeho úmrtí.

Hudba si s přírodními vědami rozumí

Jak jinak než koncerty slaví kvarteto i letošní jubileum. Současně plánuje změny v obsazení. „Když se ohlédnu za dosavadní historií souboru, cítím spokojenost. Smyčcový kvartet je forma, do níž skladatelé mnohdy vložili to nejlepší, co v nich bylo. Pro nás je výzva to dobře zahrát a přesvědčit o kvalitě i posluchače," bilancuje Žůrek. On i violista Jiří Kobza jsou důkazem skutečnosti, že hudba a matematika jdou velmi dobře dohromady. „Matematika souvisí více s rozumem a hudba s citem. Dohromady vytvářejí rovnováhu, která je pro člověka důležitá," uzavřel hudebník a dlouholetý středoškolský učitel matematiky a fyziky Žůrek.

Členové Stupkova kvarteta: Vladimír Žůrek, Martina Fischerová, David Kostrhon a Jiří Kobza (zleva).

text: Velena Mazochová
foto: archiv Jana Strojila

S Fulbrightem do Kalifornie:

Dávkování antibiotik na losangeleském kulturním mostě

Proniknout do tajů modelování optimálních dávek antibiotik bylo cílem studijní stáže olomouckého farmakologa Jana Strojila, který díky Fulbrightovu stipendiu strávil devět měsíců v jedné ze špičkových laboratoří University of Southern California. Vedle čerstvě nabytých poznatků pro další farmakokinetický výzkum a inspirací z fungování mezinárodního interdisciplinárního týmu přijel z Los Angeles bohatší o autentickou reflexi hodnot demokracie a euroamerické kultury.

Na svém olomouckém pracovišti v Ústavu farmakologie lékařské fakulty se Jan Strojil věnuje popisu chování antibiotických látek u kriticky nemocných pacientů. Dosažení správných hladin v prvních hodinách a dnech léčby je totiž pro jejich přežití rozhodující. „Spolu s doktorkou Suchánkovou a docentem Urbánkem z mého domovského pracoviště se zaměřujeme na imipenem, antibiotikum, pro které validovaný model dávkování zatím neexistuje a které je používané u závažných infekcí, rezistentních na běžněji používané léky. Cílem je popsat chování léku ve vztahu ke známým charakteristikám pacienta tak, abychom byli schopni lépe předvídat, jaká dávka bude potřebná k co nejrychlejšímu dosažení správných hladin," vysvětluje Jan Strojil.

Optimální dávky antibiotik a špičková matematika z NASA

Právě Laboratory of Applied Pharmacokinetics and Bioinformatics, ve které Jan Strojil v Los Angeles zakotvil, patří k celosvětově nejuznávanějším pracovištím v oblasti modelování pohybu antibiotik v těle nemocných. „Laboratoř se proslavila především neparametrickým modelovacím softwarem, dnes známým pod názvem Pmetrics. Jeho unikátní vlastností je to, že nevyžaduje žádné předpoklady o rozložení hodnot v populaci, jako jsou například poločas či distribuční objem. Pro naše použití, speciálně v populaci kriticky nemocných pacientů, je důležitá právě schopnost získat maximálně přesné výsledky bez nutnosti předpokládat vlastnosti rozložení, které neznáme," objasňuje farmakolog. „Dá se říct, že jde o stejné algoritmy, které se používají k navádění raket, ostatně jeden ze statistiků laboratoře, David Bayard, je šéfem Guidance & Control Analysis Group v JPL, která umí trefit raketou cíl vzdálený 7,5 miliard kilometrů daleko. Proti tomu se správná dávka antibiotika nezdá zas tak neřešitelný problém," dodává s úsměvnou nadsázkou.

Rozdíly a paralely

Administrativní rutina spojená s vědou se v amerických podmínkách podle něj od té české příliš neodlišuje. V pozici „research observer" si to ověřil při účasti na podání dvou grantových projektů. „Snad kromě toho, že jsou částky téměř totožné, jen v dolarech, je to překvapivě stejná zkušenost – se stejnými byrokratickými frustracemi a absurditami, na jaké jsme zvyklí doma," potvrzuje Strojil. →

V laboratoři (zleva): Jan Strojil, šéf hostitelské laboratoře Michael Neely a kolegyně Virginia Ramos-Martin a Maria Bustad.

S manželkou Kateřinou a dětmi Annou a Ladislavem v Joshua Tree National Park.

MUDr. Jan Strojil, Ph.D.
(*1978)

Odborný asistent Ústavu farmakologie Lékařské fakulty UP a zároveň předseda fakultního senátu se ve své odborné práci věnuje farmakokinetice – popisu chování antibiotik u kriticky nemocných pacientů. Fulbrightovo stipendium mu umožnilo studijní pobyt v Laboratory of Applied Pharmacokinetics and Bioinformatics při Children's Hospital Los Angeles, jedné z fakultních nemocnic Keck School of Medicine, University of Southern California. V USA pobýval od loňského září do letošního května. Pozvání dostal díky předchozím kontaktům s jejím zakladatelem, profesorem Rogerem Jelliffem, autorem unikátního softwaru pro individualizaci dávkování léků.

S hostitelskou laboratoří chce zůstat v kontaktu i po návratu. „Podařilo se mi do tajů Pmetrics proniknout natolik, že jsem dnes spoluautorem několika jeho funkcí a v budoucnu bych určitě v této spolupráci rád pokračoval," potvrdil farmakolog.

Paralela s českým prostředím se naopak netýká životního stylu a atmosféry druhého nejlidnatějšího města USA. „Žije tu více lidí než v celé České republice, ale – kromě dálnic – to není moc poznat. Je to vlastně několik měst spojených v jeden obří celek a místo mnohamilionové metropole to připomíná spíš vesnici. L. A. je ztělesněním relaxované a přátelské povahy Jižní Kalifornie. Lidé se skoro pořád usmívají a není to jen ‚americký úsměv' – jsou upřímně přátelští. Cizí lidé na ulici si s úsměvem popřejí krásnou neděli, ve frontě u pokladny se pán se zájmem zeptá, jakou řečí mluvím na děti, a když zjistí, že česky, nadšeně se rozvykládá o českých hokejových hráčích a o tom, jak moc rád by se podíval do Prahy. A všichni znají Havla a Jágra."

Zajímavou a formující zkušenost znamenal pobyt v USA i pro vědcovu rodinu, která do Los Angeles doprovodila. „Děti zde chodily do hudební školičky a L. A. i okolí nabízelo nevyčerpatelnou škálu míst k návštěvám – od koncertní síně navržené Frankem Gehrym až po start rakety Falcon 9. Na druhou stranu je samozřejmě náročné vychovávat dvě malé děti v cizím prostředí bez pomoci širší rodiny nebo přátel, a hlavně ze začátku to pro mou ženu byl určitě pořádný nápor. Patří jí velký dík za to, že svou trpělivostí náš pobyt v USA umožnila."

Mezi kulturami, filozofiemi i hodnotami

Získání Fulbrightova stipendia považuje mladý vědec nejen za příležitost pro kariérní růst a možnost využít cenného tvůrčího volna. Jde podle něj zároveň o neopakovatelnou životní zkušenost. „Díky Fulbrightově komisi se mohou setkávat skupiny lidí ze zemí od USA, přes Nizozemí, Německo, Polsko, Rusko až třeba po Japonsko. Je to doslova kulturní most mezi národy, setkání různých filozofií a zkušeností, které obohacuje obě strany," zdůrazňuje.

Osobně si cení zejména toho, že mu zahraniční pobyt poskytl reflexi hodnot považovaných v prostředí euroatlantické civilizace vesměs za samozřejmé. „Měl jsem možnost se seznámit například se dvěma kolegyněmi z Číny, které se až zde ve škole dozvěděly o masakru na náměstí Nebeského klidu v roce 1989. Pro člověka vyrůstajícího většinu života ve svobodné zemi je zvláštní si uvědomit, že svoboda, které si někdy pohříchu neváží, není automatická. Způsob, jakým se opatrně dívaly přes rameno, když tiše mluvily o tom, jak poprvé četly necenzurovaný internet, byl mrazivým připomenutím jiné, pro nás už cizí reality," připomíná Jan Strojil.

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová

Monika Globa: Život je tanec

Monika Globa

Vystudovala taneční konzervatoř v Ostravě a pedagogiku – sociální práci na PdF UP. Působila v Národním divadle v Brně, Národním divadle Moravskoslezském, v letech 1998–2010 byla i první sólistkou baletního souboru Moravského divadla Olomouc. Nyní tančí ve Slezském divadle Opava. Společně s manželem založili občanské sdružení Balet Globa. V roce 2012 se s ním zúčastnila soutěže WCOPA Mistrovství světa v interpretačním umění v Los Angeles, z níž přivezla šest medailí. Získala cenu hejtmana Olomouckého kraje za práci ve prospěch osob se zdravotním postižením a v roce 2012 i cenu hejtmana Olomouckého kraje za přínos v kultuře.

Máma chtěla, aby šla učit. Ji ale bavil balet. A prosadila si svou. První příležitost využila už na taneční konzervatoři, když zatančila dvě sólové role v tehdejším Státním divadle Ostrava. Od té doby prošlapala řadu párů baletních špiček a piškotů a zatancovala si mnoho úžasných rolí. Na jevišti se tak převtělila například do Julie, Carmen, Odetty, Odilie, Edith Piaf či Taťány. „Díky tanci jsem si splnila spoustu krásných snů, pohyb je pro mě droga," říká Monika Globa, absolventka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého.

Jako malá se Monika Globa věnovala gymnastice. Ale protože jí některé disciplíny připadaly nebezpečné, začala chodit na „bezpečnější" balet. Námitku, že balet je sice možná méně riskantní, ale vyžaduje přinejmenším stejný dril a sebezapření, odráží s úsměvem: „Vstávám v sedm a hned ráno mám trénink. Pak zkoušku, asi do 14 hodin. Po třech hodinách pauzy mám od 17 hodin další zkoušku nebo se věnuji handicapovaným lidem. Tedy pokud nemám představení. Trénink je pro mě součást života. Jak se říká, je chlebem tanečníka. Mé tělo je na něj zvyklé."

A je potřeba dodat, že podobný režim Monika Globa dodržuje i o víkendech. Ve svém týdenním itineráři navíc počítá i s cestami. Pendluje totiž mezi Olomoucí, kde žije a kde se společně s manželem věnuje handicapovaným lidem ve sdružení Balet Globa, a Slezským divadlem Opava, kde oba pracují.

Přesvědčení a píle. Dispozice jsou až třetí v řadě

„Pohyb je pro mě droga. Když trénink nemám, je to s mým tělem snad horší, než když jej mám. Takže mám-li volněji, cvičím ještě například pilates," dodává profesionálka tělem i duší. Když nad šálkem kávy přemýšlí, kdo jí dal opravdu dobrou radu pro její profesní život, vzpomene si na jednu z pedagožek ostravské konzervatoře.

„Ta nám vždycky říkala: ‚Nedělejte si iluze, že vás spasí talent. Na prvním místě je mozek, vaše přesvědčení, na druhém píle a vůle něco dokázat. Dispozice jsou až třetí v pořadí! A všechno, milé dámy, může zabít lenost.' Pamatuji si tato slova dodneška," usmívá se Monika Globa.

Její profesionální kariéru doslova nakoply dvě sólové role, které získala už v době studií na konzervatoři. „Petr Kželuh, vedoucí baletu ostravského divadla, se rozhodl dát příležitost posluchačkám konzervatoře. Nakonec si vybral mě. Najednou jsem získala neuvěřitelnou šanci alternovat s primabalerínou v rolích Carevny v představení Pták ohnivák a Colombíny v Petrušce," vzpomíná. I dnes si ještě dokáže vybavit tu směs protichůdných pocitů, které ji tehdy ovládly. Euforii z toho, že tančí, že je na jevišti, a zároveň strach z toho, aby obstála. Povedlo se. Od té doby Monika Globa vystřídala několik baletních scén. Kromě Národního divadla Moravskoslezského tančila i v Národním divadle v Brně, od roku 1998 do roku 2010 byla první sólistkou baletního souboru Moravského divadla Olomouc.

Od baletu k psychobaletu

Monika Globa ale nežije jen baletními rolemi. Před deseti lety s manželem založila občanské sdružení Balet Globa, kde se oba věnují handicapovaným.

„Práce s lidmi se zdravotním handicapem mě vždycky zajímala. Původně jsem svá studia směřovala ke speciální pedagogice, nakonec jsem na pedagogické fakultě absolvovala pedagogiku – sociální práci a diplomovou práci jsem věnovala psychobaletu," doplňuje absolventka Univerzity Palackého. Na období strávené na pedagogické fakultě dodnes vzpomíná ráda a s uznáním. Dokonce tvrdí, že v úzkém divadelním okruhu lidí, v němž tráví někdy celé dny i večery, by nikdy tolik inspirativních lidí nepoznala. Vedle profese baletky tak už několik let pomáhá i rozvíjet pohyb dětí s různým postižením.

„S tanečníky s handicapem například posilujeme svalstvo různých svalových skupin, společně se snažíme zlepšit hybnost těla, koordinaci pohybu. Při terapii baletem se děti učí i více přemýšlet o pohybu, učí se také choreografii. Psychobalet jim umožňuje se s handicapem naučit pracovat, v pohybu ho upřednostnit nebo skrýt," říká baletka. Zdůrazňuje přitom, že terapie baletem může být účinná, probíhá-li za přesně daných pravidel ve vhodném zázemí.

„Handicapovaní lidé pociťují efekt tehdy, když se terapie baletem uskutečňuje v baletním sále s baletní podlahou. Tanečníci by měli mít baletní obuv i kostýmy. A nejde jen o psychiku, ale i o zdraví. Když vám klouže podlaha, jste nuceni napínat svalstvo v jiných partiích, než byste měli. To rozhodně není dobře," vysvětluje Monika Globa. Jejím velkým snem je vytvořit v České republice stejně tak dobré zázemí pro psychobalet, jako mají například na Kubě. Ví, že to nebude jednoduché. Ale když si uvědomí, že profesní dráha baletky není dlouhá a že se v současné době nachází na pomyslném vrcholu, je pro ni velkou výzvou předat to, co umí, dalším generacím. „Mám radost, když vidím, že jsou šťastní ti, kteří tančí a dělají to s láskou," dodává Monika Globa.

text: Velena Mazochová
foto: Gabriela Knyblová

Návrat do kondice: zbavte se kil v hlavě

Program intenzivního hubnutí vede přednostka kliniky Eliška Sovová

Zhubnout a vrátit se do fyzické i psychické formy – sen mnoha lidí s pár kily navíc. Kdo jej chce uskutečnit, najde pomocnou ruku u odborníků z olomoucké Kliniky tělovýchovného lékařství a kardiovaskulární rehabilitace. Místo drastických diet s krátkodobými výsledky pomáhají projít nelehkou, ale účinnou cestou ke změně životního stylu a vrátit se do kondice. A utéct „rychlým endorfinům".

Dostat se do rovnováhy

Zbavit se přebytečných kil pod dohledem lékařů umožňuje program řízené redukce tělesné hmotnosti. Základem úspěchu je změna myšlení a vnímání sebe sama. „To, že jsme obézní, způsobuje nerovnováha mezi psychikou, pohybem a stravou. Když jedna z těchto složek nefunguje, riziko nadváhy rychle roste," vysvětluje přednostka kliniky Eliška Sovová. I proto je při vstupní anamnéze důležitá spolupráce s psychologem. „Podstata obezity tkví často ‚v hlavě' a tělo reaguje tím, že se člověk nepohybuje, hodně jí a navíc špatně. Pokud jste v depresi nebo ve stresu, jdete a sníte aspoň oplatek. Přísun endorfinů z jídla je bohužel rychlejší, než když se jdete proběhnout," zdůrazňuje přednostka.

Intenzivní program hubnutí trvá dva měsíce. Zájemci nejprve absolvují komplexní vyšetření a vstupní test ke zjištění aktuální tělesné výkonnosti. „Zátěžový test prozradí, v jaké tepové frekvenci by se měl pacient pohybovat, aby zvyšoval svou fyzickou zdatnost. Důležité je vybrat pohybovou aktivitu, která by mu vyhovovala a zároveň byla pro jeho hubnutí nejvhodnější," popisuje lékařka. Vstupní vyšetření představuje zároveň prospěšný bonus – často pomůže odhalit dosud skrytá rizika onemocnění, nejčastěji hypertenzi, zvýšený cholesterol nebo cukrovku.

Lékař pak sestaví optimální skladbu jídelníčku a doporučí vhodné pohybové aktivity. K dispozici mají klienti tělocvičnu pro skupinová cvičení, posilovací nebo veslařský trenažér, fyzioterapeutické vyšetřovny i odborné konzultace s nutričním terapeutem.

Bez (pocitu) hladu

Skladba doporučených jídel se řídí zásadou „nehladovět". Dodržování jídelníčku si přitom pacienti spolu s lékařem hlídají, a to, co sní, každý den zapisují. „Měli jsme tady paní, která vážila 140 kg, a už jen tím, že si vše psala, výrazně jídlo omezila. I díky tomu zhubla za půl roku dvacet kilo."

Úspěšnost léčby sledují lékaři a terapeuti dvakrát během celého cyklu. Při kontrolním vyšetření využívají stejně jako při vstupním testu tzv. Bodystat, neinvazivní techniku pro analýzu tělesného složení. „Poměrně přesně tak určíme, jestli člověk pohybu věnoval alespoň hodinu denně. Při pouhé dietě bez cvičení ‚zhubnou' jako první svaly, nikoli tuk, kterého je třeba se zbavit," vysvětluje lékařka.

Cílem terapie je přijmout nový životní styl natrvalo. „U nás ta šance teprve začíná: pomůžeme zbavit se pocitu hladu, napravíme psychiku, a pokud se přidá pohyb, váha půjde dolů. Udělat první krok, tedy rozhodnout se pro změnu, ale musí udělat každý sám," zdůrazňuje Eliška Sovová.

Program intenzivního hubnutí je otevřený všem věkovým kategoriím – od pětiletých dětí až po seniory. Pomoc, částečně hrazenou z vlastních zdrojů, mohou vyhledat na doporučení lékaře nebo se přihlásit sami na pracovišti kliniky.

Klinika tělovýchovného lékařství a kardiovaskulární rehabilitace Lékařské fakulty UP

areál Fakultní nemocnice Olomouc
budova O

I. P. Pavlova 6, 779 00 Olomouc
+420 588 443 587
tvl@fnol.cz

odkaz

text: Jiří Fiala | repro: Žurnál UP

Býval to arzenál…

Z minulosti olomoucké Tereziánské zbrojnice

Původní účel mohutné pozdně barokní čtyřkřídlé budovy na Petrském pahorku v Olomouci (Biskupské náměstí 1), po rekonstrukci v letech 1995–1999 sídle Ústřední knihovny a některých zařízení Univerzity Palackého, prozrazuje římský bůh války Mars, polopostavy válečníků a tympanon dekorující její průčelní křídlo.

„Ze zbrojnic udělejte biblioték…“

Na ploše tympanonu obklopují znak Svaté říše římské národa německého – orla, na jehož prsou je položen znak arcivévodství rakouského – dva moždíře na lafetách, dělostřelecké hlavně, koule a miny, naběráky na střelný prach a vytěráky hlavní, válečné bubny a kotle, polnice, kopí, válečné praporce a standarty, jakož i hlavně pušek s nasazenými bodáky, nad portálem hlavního vstupu se mimo jiné vyskytují muškety a těžké hradební pušky. To vše symbolizuje, že tato budova byla dne 18. dubna 1768, tedy za vlády ovdovělé české, uherské a rakouské panovnice Marie Terezie (1717–1780) a jejího nejstaršího syna, římskoněmeckého císaře Josefa II. (1741–1790), založena jako dělostřelecká zbrojnice neboli arzenál. Za výše zmíněné rekonstrukce budovy ve 2. polovině 20. století přibyly k této symbolice železné koule rozmístěné na jejím nádvoří, výzva Jana Amose Komenského z jeho *Křiků Eliášových* (*Clamores Eliae*, 1665–1667) „Ze zbrojnic udělejte biblioték…“, jež dekoruje dlažbu v obou jejích průchodech, jakož i kopí v „poutačích“ restaurace a prodejny skript.

Přemyslovské kasárny

Ve Válečném archivu, součásti Rakouského státního archivu ve Vídni, se nachází plán z roku 1777, podle něhož se uskutečnily podstatné stavební úpravy olomoucké zbrojnice – kromě výměny části dřevěných podlah byly sály prvního patra zbrojnice, doposud kryté dřevěnými stropy, zaklenuty plackovými klenbami se zrcadly. Je rovněž zřejmé, že budova byla do nádvoří otevřena arkádami, od roku 1878 postupně zazdívanými.

V držení armády byla zbrojnice, od roku 1948 nazývaná Přemyslovské kasárny, až do 15. října 1991, kdy přešla do vlastnictví Univerzity Palackého a po archeologickém průzkumu plochy nádvoří a stavebně historickém průzkumu objektu byla rekonstruována.

Elitní dělostřelci v srnčí hnědi

Velký reformátor rakouského dělostřelectva, polní maršálek Josef Václav kníže z Liechtensteina, se sice dne 10. února 1772 ve Vídni rozloučil ve svých 76 letech se životem a byl pohřben do rodové hrobky Liechtensteinů ve Vranově u Brna, ale Liechtensteinovi odchovanci pokračovali v rozvíjení jeho odkazu. Nadále se dělostřelectvo dělilo na polní, vyzbrojené mobilními děly, a pevnostní, s děly méně mobilními nebo imobilními, která se ale mohla uplatňovat i při obléhání pevností. Dělostřelecký zbrojní personál byl onoho roku 1772 rozdělen mezi polní zbrojní úřad a garnizónní zbrojnice, tvořících dvanáct distriktů, z toho jeden právě v Olomouci. Místo bílých kabátců s červeným vyložením, jež se při střelbě špinily, nadále dělostřelci, většinou verbovaní z dobrovolníků, oblékali kabátce v „srnčí hnědi“, původně užívané jen při výcviku a tzv. „domácí službě“. Představovali elitu rakouské armády – jejich tělesná výška nesměla být menší než 5 stop a 5 palců (171 cm), museli ovládat němčinu slovem i písmem a být technicky zdatní.

Velitel olomouckého distriktu garnizónního dělostřelectva, jímž byl roku 1798 major artilerie Florian Wattek, měl k dispozici palác na dnešní třídě 1. máje č. 12, sloužící armádním potřebám v letech 1758–1898 (palác nato zakoupil od vojenského eráru Katolický tovaryšský spolek a byl posléze nazýván U Sv. Josefa).

Zbraně, děla, hmoždíře a trocha špionáže

Co se ve zdech zbrojnice přechovávalo, prozrazuje polský osvícenec Stanisław Staszic (1755–1826), jenž navštívil Olomouc na počátku května 1790: „Arzenál obsahuje zbraně pro asi 6 000 mužů. Děl, která jsem viděl, bylo na čtyřicet, stejně tolik hmoždířů, totiž dvacet bronzových a dvacet železných, dvanáctiliberních kusů (tj. děl střílejících náboje o váze asi 6 kg – JF) dvacet. Na poli půl míle (asi 3,5 km) vzdáleném stál dělostřelecký park mající nejméně 300 děl.“ Citovaná pasáž se nachází ve stati Marie Sobotkové *Morava roku 1790 očima Stanislava Staszice* (in: Brněnská Polonica I. Vydavatelství Masarykovy univerzity Brno 1999, s. 24–32), a jak poznamenává autorka stati, „jeho informace trochu zavánějí špionáží…“

Die fürsterzbischofliche und zeitweilige k. k. Residenz nebst dem k. k. Zeughaus. (Knížecí arcibiskupská a dočasná císařsko-královská rezidence vedle c. k. zbrojnice.) *Po 14. 10. 1848 – před 5. 5. 1849, kolorovaná litografie, kreslil Felix Philipp Kanitz (1829–1904), litografoval Franz Xaver Josef Sandmann (1805–1856), vytiskl Johann Rauh (1803–1863, Vídeň, vydal Eduard Hölzel (1817–1885), Olomouc, rozměry: 13,7 × 9,3 cm (21,6 × 15,3 cm s paspartou). Vlastivědné muzeum v Olomouci, inv. č. O 237 (výřez).*

foto:
Gabriela Knýblová

Tuomas Heikkinen do Olomouce přijel z hlavního města Finska z Helsinek. Na Právnické fakultě UP je na studijním pobytu již podruhé. Nejprve zde studoval v letech 2010–2011 v rámci Erasmu. Nyní je posluchačem doktorského studijního programu v anglickém jazyce – Teoretické právní vědy.

Olomouc – Vilkas opiskelijakaupunki

Kauniiden ensisilmäysten hävittyä Olomouc vihdoin näyttää todellisen luonteensa. Se on aktiivinen opiskelijakaupunki täynnä pubeja ja muita kapakoita täynnä kuuluisaa Tsekkiläis-olutta nautittavaksi. Ja suoraansanottuna aikani ei ole koskaan käynyt pitkäksi kaikkien juomingeiden, urheilutapahtumien ja muiden aktiviteettejen keskellä.

Erityisesti Olomoucin urheilujoukkueet, Sigma ja HC Olomouc, ovat lähellä sydäntäni. Sillä välin kuin jääkiekkojoukkue HC Olomouc on stabilisoinut paikkansa mestaruusliigan keskikastissa, jalkapallojoukkue Sigma on päätynyt onnettomaan putoamiskamppailuun. Sigma kuitenkin silti pelaa kaunista jalkapalloa kotonaan vaikkakin menettävät pisteensä usein epäonnisten virheiden vuoksi.

Kaupunki on myös hyvän kokoinen. Vaikka tekemistä riittää, se ei ole ruuhkaisa ja kaikki paikat ovat lähellä toisiaan. Se on myös kenties turvallisin kaupunki missä olen koskaan oleskellut. En ole kuullut yhdestäkään onnettomuudesta tai tapaturmasta, mikä on yllättävää ottaen huomioon kuinka usein opiskelijat kävelevät ympäri kaupunkia pitkiksi ja alkoholi-painotteisiksi venähtäneiden iltojen jälkeen.

Olomouc – živé studentské město

Až opadnou vaše první dojmy z Olomouce, uvidíte, jak vypadá život v tomto krásném městě doopravdy. Je to životem pulzující studentské město plné hospod a klubů, ve kterých se čepuje vynikající české pivo. A opravdu se tady nikdy nenudím. Ať už jde o hospodské popíjení, sportovní utkání nebo jinou aktivitu, v Olomouci je stále co dělat.

Zvlášť mám rád olomoucké sportovní týmy fotbalovou Sigmu a HC Olomouc. Zatímco hokejový tým HC Olomouc si upevňuje umístění uprostřed tabulky, Sigma Olomouc zažila horké chvilky a bojovala o udržení v lize. Sigma ale stále hraje doma před fanoušky pěkný fotbal, i když ztrácí body kvůli nešťastným chybám.

Olomouc má také tu správnou velikost. Můžete tu dělat spoustu věcí, přitom se tu netvoří dopravní zácpy a všude máte blízko. Je to jedno z nejbezpečnějších měst, ve kterých jsem kdy byl. Nikdy jsem neslyšel o žádných incidentech, navzdory tomu, že studenti často chodí po městě pozdě v noci v docela podrouženém stavu.

univerzita v síti

www.zurnal.upol.cz

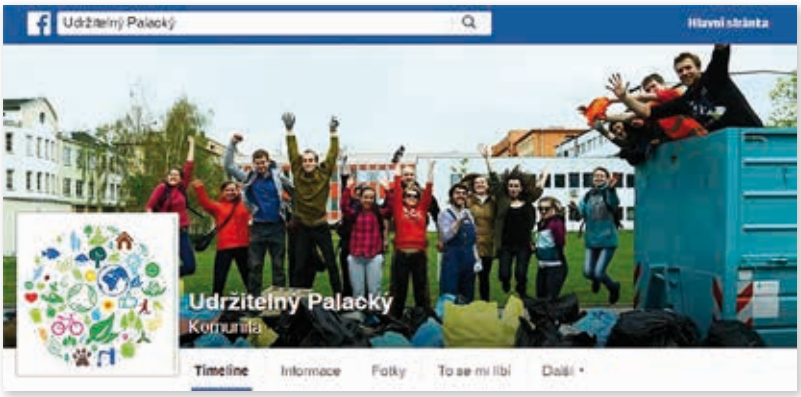

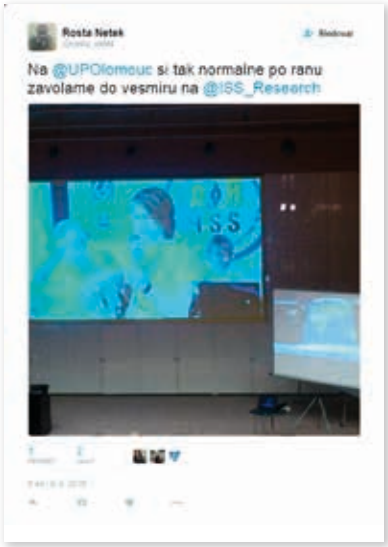

Inspirovat se a dělat

„Musíte začít dělat, pak vás jakákoli tréma a ochromení přejde." Na první pohled banální věta, kterou v tomto Žurnále vyřkl Jiří Pavlica. Na pohled druhý rada výsostného profesionála, který by zcela lehce mohl žít ze svých zásluh a slávy. Jenže nechce. Dobrovolně podstupuje další výzvy, jde s kůží na trh. Právě profesionalita, ochota riskovat, udělat něco pro jiné, dát všanc své jméno i tvář, je to, co pojí osobnosti, jejichž příběhy můžete číst v tomto čísle. Tedy, kromě důležité okolnosti, že jsou tak či onak spojeni s alma mater, jejíž časopis čtete…

Inspirace, vzor, příklad, který můžeme následovat, jsou vlastně neměřitelné hodnoty. Nedají se hodit na váhu, ani změřit metrem. Jenže žít a „dělat" se bez nich nedá. Hodně inspirativních příkladů z Univerzity Palackého přeje

Ivana Pustějovská
vedoucí redakce médií UP

titulní strana obálky – hudebník, skladatel a pedagog Tomáš Hanzlík
foto na 1. a 3. straně obálky: Gabriela Knýblová

NAUČTE SE ANGLICKY
UŽ TOTO LÉTO!

STUDENT AGENCY

jazykové pobyty v zahraničí

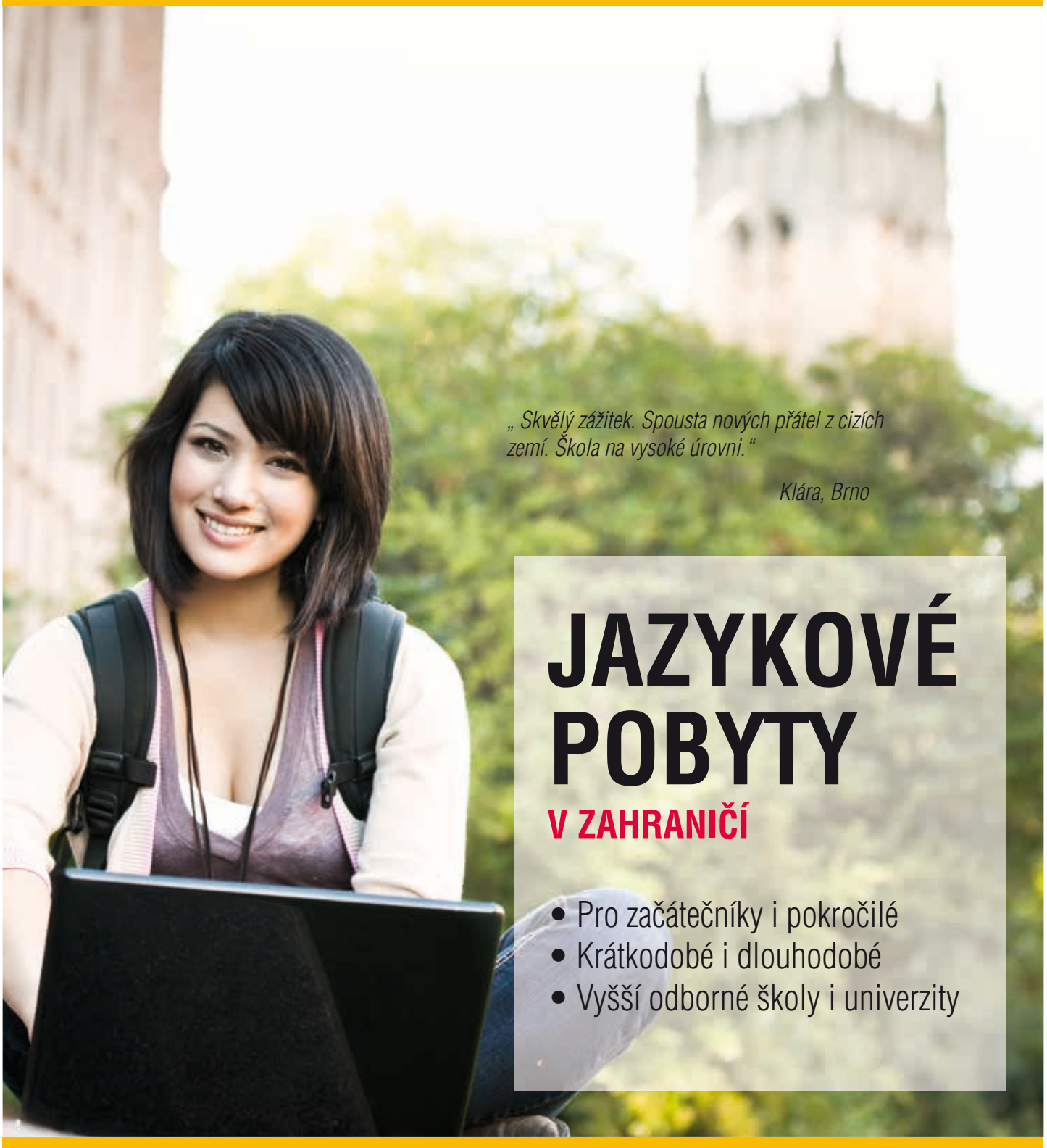

„ Skvělý zážitek. Spousta nových přátel z cizích zemí. Škola na vysoké úrovni.“

Klára, Brno

JAZYKOVÉ POBYTY

V ZAHRANIČÍ

- Pro začátečníky i pokročilé
- Krátkodobé i dlouhodobé
- Vyšší odborné školy i univerzity

✆ 800 100 300 studium@studentagency.cz **www.jazykovepobyty.cz**